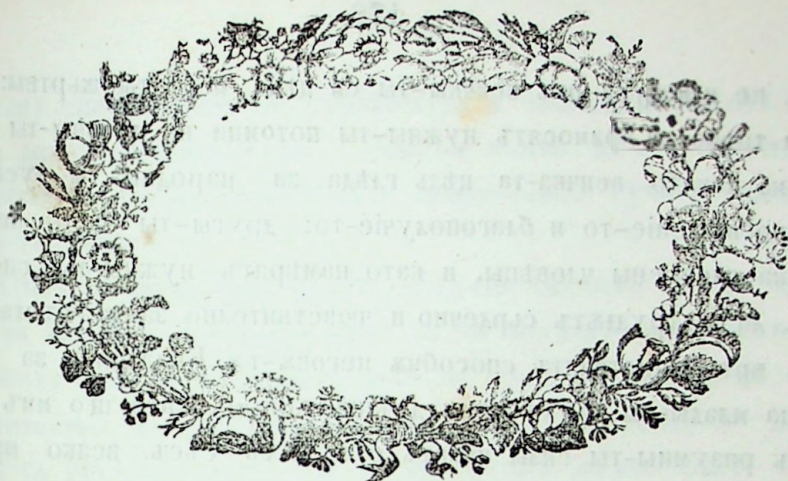

Бѣларускы Книжници.

ЧАСТЬ 1.

1859.

МАРТА

КНИЖКА ВТОРА

ПИСМО ЗА ОТЕЧЕСТВЕННѢ-ТѢ ДЛѢЖНОСТЬ

И

Драгый ми пріятелю.

Съсь първо-то си писмо бѣхъ ви говорилъ, споредъ кождо-то можѣхъ да разсѣдя малко пѣщо за любовь-тѣ, коя-то всякой трѣба да има камъ свое-то отечество и камъ своя-тѣ народъ. А съ това си смеѣхъ да ви прибавѣхъ пѣщичко и за *отечественнѣ-тѣ длѣжностъ*, кождо-то всякой споредъ силѣ-тѣ си трѣба да изпълнява; зашто-то, както ви бѣхъ казалъ съсь по-предне-то си, какъ, чловѣкъ като ся роди и отхрани въ назвѣ-тѣ на отечество-то си, явно е че, той му остава длѣженъ за нѣкои правдини, кои-то то отъ него има да търси. Нѣ то, зашто-то има разны

нужды, не изискува отъ всичкы-ты си дѣца исты-ты жертвы: е-дны-ты трѣба да приносятъ нужны-ты потомци на неговы-ты об-щину, на кон-то всичка-та цѣль глѣда за народны-ты успѣхы камъ просвѣщеніе-то и благополучіе-то; другы-ты като иматъ знанія на словесны чловѣцы, и като намѣрятъ нужны-ты спосо-бности, да ся трудятъ сѣрдечно и чювствително за да съставятъ и съсь врѣмя поставятъ способиѣ неговѣ-тѣ Книжнниѣ за изу-чваніе на илады-ты му окаянины дѣтца, кон-то, като що имъ ся развѣятъ разумны-ты силы искать отъ тѣхъ съсь всяко право книжевы-ты оныя средства за душевно свое отхранине, както що тутакси подеръ рожденіе-то си сѣ искали отъ майкы-ты си пѣрвѣ-тѣ тѣхнѣ хранѣ; а другы-ты, като бдятъ на законы-ты, да завардватъ и утвърдяватъ между граждапы-ты правдыны-ты на пра-восѣдіе-то; другы-ты пакъ, като сѣ станѣли достойны лица за духовенство, да жертвувать живота си за добро-то и нравствен-но поведеніе на тѣхно-то стадо, да го поучавать, да му бдятъ чистъ примѣръ на благоправіе-то, и да ся молятъ отъ все сѣр-дце Богу за негово-то просвѣщеніе, благополучіе и доброден-стіе; а пакъ другы-ты друго

Нъ да ли трѣба всякой отъ насъ да упознава и извѣрши о-течественнѣ-тѣ таѣхъ длѣжностъ, или не? Азъ думамъ че, не само да ѣхъ познава, нъ и да сѣ има начертана въ сѣрдце-то си, и да ся труди, споредъ съ кон-то способности е даренъ да ѣхъ пѣ-спѣлня; зашто-то ако не съществувѣше на свѣтъ свято-то това чювствованіе, ные не щехме днесъ да глѣдаме учены-ты оныя народи на найъ высокъ степенъ на образование-то, и да ся чюдимъ като дивн на тѣхны-ты умственны силы и искусны работы. А кое можн да бѣди припятіе на това между единъ народъ? Азъ мыслѣхъ да е заспало-то чювство камъ родолюбіе-то, заблуждени-ти умове отъ противницы-ты, (зашто-то всякъ народъ има си и не-

приятели) сребролюбіе-то, гърдостъ-та и ненависть-та, отъ които ся ражда нестѣгласіе-то. Ищѣ да кажѣ че тыя страсти сѣ приличны на усойни зми, кои-то непрестанно сучать повече-то нашѣя-тъ народъ.

Съсѣ заснало чювство сме, кога-то мислимъ да сме ся родили на свѣтъ не за друго само да ся трудимъ за особенъ нашъ интересъ, безъ да си присмѣтниме за общѣ-тъ ползѣ на наше-то отечество, да ничиянимъ пары за да ся убогатиме, да добѣйме пустѣ-тъ свѣтскѣ честь, коя-то ще погини заедно съсѣ смърт-по-то ни тело, и не щемъ да ся погрижимъ най-малко за отеческѣ-тъ общѣ ползѣ, коѣ-то е съвсемъ свѣта и вѣчна, както душа-та ни, и чрезъ коѣ-то можемъ да добѣйме безсмъртѣ еднѣ славѣ дѣ-то да ся славимъ до вѣкы. Тука трѣба да отговориме на питаніе-то: да ли чловѣкъ трѣба да ся старае само за особно-то свое благосѣстояніе безъ да приѣми грижа и за добро-то на народъ-тъ на кого-то принадежи? Явно е че, това е не само противъ Божы-ты заповѣди, нѣ и противъ царскы-ты законы, кои-то ежедневно глѣдаме да залягатъ за народно-то просвѣщеніе; юще може и противъ естество-то, зашто-то прѣстъ-та дѣ-то ще ги погълни ще да вика, сякама, противъ бесполезно-то и ничтожно тѣхно тѣло! А съсѣ заблуждены умове сме тогава, когато, като едни най-глупави оставиме ся да ся водимъ за носъ отъ чловѣцы лукавы, злодѣйцы, които, за да ни затьмнятъ разумъ и убезсилятъ чювства-та, залавятъ ни испърво за слабѣнны-ты, превлачатъ ни къмъ тѣхъ си чрезъ лицемѣрно едно прѣятелство, и ни замазватъ очи-ты чрезъ хитры-ты си и лукави думы, така направятъ ны до толкова безразсѣдни, глухи и слѣпи што то твърдѣ лесно могатъ да ны мамѣтъ, да ны лѣжѣтъ, явно да ны крадѣтъ, да оскверняватъ честь-тъ ни, и съ еднѣ речъ да ны лѣжѣтъ като овцы, и да извършатъ помежду ни всякъ видъ злоуго

трѣбенія, като ны играѣтъ на прѣстъ-тъ си: отлѣчатъ ны отъ е-
днородны-ты братія, и като ны надихать съсъ всѣхъ едиѣхъ вра-
жаѣхъ противъ съотечественницыгы ни, правѣтъ ны тѣхнѣхъ партіѣхъ
чрезъ коѣто дѣйствовать за да развалятъ народны общины, да
събарятъ учебны заведенія, и да унищожавать всяко свѣто об-
що дѣло; така щото да можеѣтъ съвсемъ да препятствовать на
помѣстны-ты успѣхы на народно-то просвѣщеніе; защото, това е
главното тѣхно намѣреніе. Когато ся показваме така глупави, да
ся оставяме до толкова въ рѣцы-ты на неприѣтели-ты ни, не
щемъ ли бждемъ смѣхъ и играчка, като едни ничтожны и подхвѣ-
рлины сѣщества, предъ очи-ты на другы-ты народы, като ны под-
бивать всякогы? Дѣ остава тогази наша-та честь, наша-та слава
и наша-та народность? Остава ли ни сѣтиѣ нѣкоя надежда за
благополучіе на наши-ты дни?

Кога-то сребро-то ни стани по драго отъ животъ-тъ, тогази
вси-ти наши старанія, намѣренія, благосклонности глѣдять само за
недостойныя-тъ тоя прѣдмѣтъ; наше-то мненіе не е друго, само
да събираме и да трупаме, безъ да знаеме защо; и не щемъ да
знаеме не само за общы нужды, нѣ и ся отказвате и отъ самы-
ты наши потребности, за да възблагодаримъ подобръ на срамотнѣхъ-тѣхъ
тая страсть, коя-то като завладае сѣрдца-та ни, направа ны да
забравиме и народность, и длѣжность, іоше и самага Бога, защо-
то, тогази наша-та вѣра, любовь и почетъ ся състои само въ
сребролюбіе-то; то ни става Богъ, кому-то ся кланяме денемъ и
нощемъ, и за кого-то жертвуваме цѣлъ нашъ животъ. Тогава
каква разлиѣкъ имаме отъ идолопоклонцы-ты? Дѣ оставать сѣтиѣ
добры-ты наши дѣла, свято-то чювствованіе къмъ общѣхъ-тѣхъ полѣзъ
и славнѣхъ-тѣхъ ревность къмъ народно-то просвѣщеніе!

Нѣкои си пакъ, като сѣдобыли малкы едни понятія или пра-
ви или криви, или ся понаучили да говорятъ нѣколко европейскы

языцы, обладавать ся отъ най силнѣ-тѣ страсть на гърдость-тѣ, и слѣпо-то имъ мечтаніе направи ги да ся мыслятъ като да сѣ най-мѣдри, най-учени на свѣта и сякаты че сѣ задѣжили чрезъ въображено-то си ученіе тѣхны-ты съотечественницы; нещѣтъ да ги препознаватъ за хора, зашто-то были простацы, и като не въспріемватъ тѣхно-то дружество, глѣдаты да ся събираты съсъ чужоستانیны лица, кои-то, като имъ ся подсмиваты притворно на тѣхно-то слабсуміе, подиграваты ги, а тѣи сякаты че съ това имъ отдаваты честь. При това ако нѣкой отъ рода ни ся яви съсъ такыва знанія и чюства дѣто да бѣди досойничакъ да принесе нѣгоѣжъ полза на народъ-тѣ, подкапани отъ зависть, ставаты му първи непріятели и противницы на добро-то му намѣреніе, и посредствомъ на чюзди непріятелскы силы захвашаты да го гоняты вѣчно.

Отъ такыва омразны, срамотны и най-много опасны страсти, както ви казахъ, ражда ся голѣмо несъгласіе, на кое-то цѣлъ народъ може да стапи жьртва.

Вашъ пріятель

Шемемъ 1-ый Марта 1859.

Добри В. Поповъ.

КРАТКО НАЧЕРТАНИЕ.

*За това, що Българско Архїєпископство и църковно священонача-
ліе нѣко не зависѣло отъ Цариградскаго Патріарха
въ стары времена а именно отъ 553 до 1797 година
отъ Ар. Б-дана*

(Виж: Час. I. Книж. № 5, страницъ 154 год. 1859)

(третьо продълженіе.)

Що Българскій Архїєпископъ былъ е независимъ удостовѣря-
ва ны още и слѣдующее: Исключе въ епархіалный списокъ Кон-
стантинопольскаго Патріарха, составленный во време Патріарха Фо-
тіа и Императора Льва Философа за Епархїй-тъ, кои-то тогава бѣ-
ха подчинени игому пратріарху, мы не находиме ни една епархїа
отъ оныя, кои-то беха подчинени отъ Юстиніана на Охридска Е-
пископія и кои-то въ ова време съставляха царство Българско; на-
противъ, мы ги находиме въ число на независимы-тъ и самостоя-
тельны-тъ Епархїи и при това още заемать они първо мѣсто подъ
одно общо име Мизїя (Μισία) (48). Нилъ Доксанатръ, жившій въ
единаесето столетіе, пакъ описавъши округъ Цариградскаго Па-
тріарха, открыто говори: « Българїя никоги не была подчинена
на Цариградска церква » (49). Съ таковъ истый начинъ това исто

(48) Coden. de offic. Palad. Епархіалный списокъ Цариградскаго
Патріарха при Императора Льва.

(49) Leo Allat de conres. Lib. I. Cap. XXV. §. 4. (citat) — А
въ изданіе 1852. отъ Г. Рали и Петли въ Аѳинахъ Фанарїотство изъ-
шло е Охридско-Българско-то Архїєпископство. —

желюбный союзъ и твердость на той союзъ пожелаха да укрѣпять съ бракосочитаніе сына Цариградскаго Императора съ Българска царица. При овый братскій съюзъ и вѣчилю Епископъ търновскій, попредни подчиненный Охридскому, признавъ быде отъ Синодъ и Сенатъ Цариградски за всагдашнияго независимаго и самостоятелнаго Патріарха всея Българинъ (51). Но ова Българскаго Царство съществовало е още отъ 1181—1185 година независимо (52). Ако е така, то естественно ся ражда въпросъ; Епископъ Търновскій зависѣлъ ли отъ нѣкого си и давалъ ли е отчетъ нѣкому си отъ повишаніи-тъ Архіереи въ продълженіе близу-половина столѣтіе независимости царства Българскаго, или е управлялъ независимо и самостоятельно църква-та на това царство? На овый въпросъ имаме удовлетворительный отвѣтъ първо въ Царственникъ Българскій, второ въ преписка Папы Иннокентія III-го съ Кало-Іоанна цара Българскаго и съ Василия Архіепископа Търновскаго (въ 1204 лѣто). Въ Царственникъ Българскій ся говори: » Около 1170—1190 » години живѣлъ е пратріархъ Търновскій святой Іоаннъ. Овъи » святитель, видящъ голѣмо озлобленіе, що търпѣли Българе отъ » Гръцы, много плакалъ предъ Бога и му ся е помолилъ да избави » Българскій родъ отъ Гръцко робство. Въ единъ день когн-то » така е плакалъ той святой, му ся явилъ св. Великомуч. Димитрій (Солунскій) и му казалъ: Спомналъ е Богъ за домъ и родъ на Български цареви и ме прати на помощь и обновленіе царства

(51). Niceph. Gregor. II. C. Georg. Aetropolit. pag 125 et 126. — За кое-то ся увѣряме и изъ титулосанія отъ страна Царигр. Патріарха отъ 1364 год. Писали сѣ *Ἀγιότητα Πατριάρχα Τυρνόβου καὶ Πάσης Βουλγαρίας* etc. — глѣдай *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανῶν* Т. V, pag. 498— ednio 1854. въ Аѳинѣ отъ Г. Рали и Петли.—

(52) Memor. Popul. Т. II. pag. 672—705.

» Българскаго. Поради това ты требѣ да помажешъ Ассеня за Бълга-
 » рский Царь, и Богъ ще бже съ него и ще въздвигне скиптръ
 » Българский. По тая заповѣдь Св. Іоаннъ выгналъ е изъ Влашко
 » Ассеня и брата му Петра, кои-то бежа отъ царско Българско по-
 » колѣніе, потомцы на Гавріила сына Самуилова. Послѣ това овый
 » Святый Патріархъ заповѣдалъ да съзидатъ въ Търновъ църква всѣ-
 » ликолѣнна во име Св. Великомуч. Димитрія и по окончаніе-то ѣ
 » выгналъ е Епископи и народъ за да я освяти, а послѣ освяще-
 » ніе-то на Църква-та зель е вѣнецъ и багряница (порфира) Цар-
 » ска и вѣнчалъ е Ассеня на Царство Българско и казалъ е наро-
 » ду, че така му е заповѣдано отъ Бога чрезъ Свят. Великомуч.
 » Димитрія (53). Народъ отъ радость выкалъ: Ассеню Царю Бъл-
 » гарскому многая лѣта, и Іоанну блаженнѣйшему Патріарху Тър-
 » новскому и всея Българинъ многая лѣта (54). « Изъ слова-та
 Царственика Българскаго видиме, що въ Търновъ былъ е Патрі-
 архъ Българский повыше отъ полвина столѣтіе до бракосочетаніе
 на Българска Царевна съ Цариградскаго Царевича и до братскій
 союзъ между Българскаго Царя и Цариградскаго Императора. По
 това е мало. Споредъ Царственика, Патріархъ Българскій въ ли-
 це Св. Іоанна былъ е и до возобновленіе Царства Българскаго въ
 лице вышеказанныхъ Ассеня и Петра. И въ ова мы не ся сумня-
 ваме, защо-то, освѣнъ Царственика Българскаго, находиме и дру-

(53) Въ това мы увѣрява златна печать или Хрисовула отъ Іоанна
 Ассеня, чи исто така ся случило. Защо на печать-та отъ една страна изо-
 бразенъ е Св. Димитрій на конь, а отъ друга-та Кало-Іоаннъ Ассенъ, ще най-
 дещъ таква печать въ Зографскій Монастырь.— Сочинит.

(54) Цар. Бълг. стр. 47.

въ свидѣтельства за сего Св. Іоанна въ Митритеровы мѣстогае роролонимъ. Митритеръ подъ 1181 година изъ слова отъ Никита Хоніаты замѣчава така: » Іоаннъ каматиръ, Прѣфектъ Канникійскій, ета- » на послѣ Патріархъ Българскій (55). « Но въ ова време освѣтъ того Св. Іоанна (56), за кого-то ся говори въ Царственинкъ Българскій, другъ Іоаннъ не е былъ, а ако другъ Іоаннъ не е былъ и ако е носилъ титло Патріаршеско, то значи онъ не е былъ за- висимъ и не е былъ подчиненъ никому другому поначальному изъ Архіерсен-тъ, понеже нарицали ся патріарси токмо оии Архіершесконы, кон-го бѣха самовластны и самостоятелни, въ таковъ смы- слъ това наименование принадлежало и на Български-тъ Архіершесконы, какъ-то и Валсамонъ ясно утвърждава. Онъ говори: » Ако » нематъ право Патріаршеско Митрополиты и Архіершесконы, то о- » ще толку повыше нематъ това право Епископы, освѣтъ оныя » токмо, кон-то са самостоятелни (αὐτοκαφάλων) Архіершесконы, а » азъ разумѣвамъ, Българскаго и Кипрскаго и нѣколкоина други » Митрополиты (57). « Въ писма-та на Папа Инокентія III-го,

(55) *Memoriae Populi*. Т. II, pag. 674.

(56) Овий ся нарица Святый и Патріархъ Българскій, и наистина е таковъ, за кое ны утвъряватъ и слова Филарета, Патріарха Московскаго. Гдѣ дай — Прибавленіе къ 2-му тому на дополненіе къ Актамъ Историческимъ стр. 188-205. Сочинит.

(57) *Leo Allat. de conses Li 1 pag 421*, --и *Σύνταγμα τῶν Θεῶν καὶ ἱερῶν Κανόνων ἐν Αθήναις 1854* εἶτε том. τρίτος Σελην. 545-Гдѣ-то ся говори. εἰς ἱδαν ἄν τις τυχὸν τὸν τοῦ Ἀδύρα Ἐπίσκοπον, καὶ τὸν πολλῷ τούτου μικροπρεπέστερον, πεζῇ μὲν εἰς βάδην τὰς προόδον τῆς οἰκείας ἐνορίας περιερχομένους λαμπάδι δὲ Πατριαρχικῇ χυδαινομένους Ἐὶ δὲ τοῦτο οὐδέποτε τις εἶδε γινόμενον εἰς τινὰ τῶν μητροπολιτῶν, ἢ τῶν Ἀρχιεπισ-

Кало-Іоанна Царя Българскаго и Василя Архієпископа Търновскаго читаме, що въ 1204 година Василий облеченъ быде съ достоинство и права Патріаршески (58). Но ако Архієпископъ Търновскій былъ независимъ и самостоятеленъ Архієпископъ Българскаго Царства во време царствованія на Асенова-та Фамилія, кои-то Българско-то Царство не беше толко сильно и могущественно, какво-то е было оно при Симеона и при неговы преемники; то, взявши въ вниманіе всечко вышеказанно до сего, достоверно можеме да утвърдиме, що и при Симеона и при послѣдники-тъ му Архієпископи Българскіи были точно така независими и самостоятелни до торжественно-то признаіе Даміана въ патріаршеска степенъ и що самъ Даміанъ былъ таковъ до Формально-то му признаіе отъ Императора и Сиклмгъ Цариградскій въ достоинство Българскаго Патріарха, и онъ украсявалъ до тогива Българска Церковь въ всички Българія и области на тогиваннаго Българскаго Царства по всички тѣя права, кои-то были дадени отъ императора Юстиніана на Охридска Архієпископія. Въ това довольно ны утвърява и Константинъ Багрянородный. Описувающи Палатны-тъ церемоніи, онъ говори: » Ако да присуствовать » иѣкон си отъ вѣсточны-тъ Патріарси на свѣщениы-тъ Царски » праздници, то они предходять и послѣдвать въ таковъ порядокъ, » каковъ всекій Патріархъ има въ Церковь а послѣ по нихъ Ар- » хієпископъ Българскій (58). » Значи, Българскій Архієпископъ сѣдѣлъ на перво мѣсто непосредственно послѣ восточны Патріарси; какво-то въ палатны-тъ, така и въ църковны-тъ порядки, значи, усвоенно-то му отъ Императора Юстиніана Право онъ пазилъ е и никой не му го отнемалъ.

κόπων, πολλῶ δὲ πλέον τῶν Ἐπισκόπων, ἀνευ μόνων τῶν αὐτοκαφάλων Ἀρχιεπισκόπων, τοῦ Βουλγαρίας, φησὶ, καὶ τοῦ Κύπρου, καὶ τινῶν ὀλίγων μετροπολιτῶν, λαβόντων ἀπὸ φιλοτιμίας Βασιλικῆς ἰδικῆς τοῦτο τὸ δίκαιον.

(58) Gesta Innocentii III-pag. 30-69. и Св. Димитрій Ростовскій сего самага Василя парнца Патріархъ Търновскій — глѣд. 19 Октовр. въ житіе Св. Іоанна Рыльского. —

(58) Memoriae populi. T. 11 pag. 605-

*Слово Монаха Павла Зоравскаго, казанное 30-го
Юля 1843-году при погребеніи въ Кипріанскій монастырь
духовнаго Собрата и соученика неговаго Монаха
Діонисія.*

Блаженъ Мертвъи о оцѣнрмоціи
о Господѣ-Апокалипс. XIV, 13.

Блаженъ си ты, любезный ми сътружденниче! Блаженъ си
отсега и ты, кой-то послѣ толкова тяжелой болѣсти преселилъ си
ся въ небесныя нручія! Блаженъ си отсега ты, кой-то съ наде-
жда на милосердіе Божіе часто повторяше: оцѣноканіе не посра-
митъ! Блаженъ си отсега ты, кой-то желаючи да ся разрѣши-
тъ отъ тѣлесныя узы зарадъ да ся съединиши съ сладчайшаго на-
шего Іисуса, съ умиленный поглядъ выкаше къ Неговаго небес-
наго Отца: Отче прѣими дхъ мой! Но, слушатели благочестивы,
овой жалостный гробъ не представлява ли предъ очи наши обща
человѣческа участь, отъ коя-то никой отъ смертны не може да
избѣгнетъ? А зачѣмъ пакъ дабѣгае отъ тая участь, коя-то ны приводитъ
отъ земли на небо, и коя-то ны приводитъ къ Церкви первородныхъ:
сжншихъ на небесахъ, къ горнемъ Іерусалимъ, къ тлмъ Ангелокъ тор-
жества, къ сѣдѣи всѣхъ Богъ, къ Ходатаю Нового завета Іисуса?

Вѣистина нѣкой-си, или подобрь да речемъ, но многу-то отъ
насъ, прилепнящися къ мірски скоротечныя работы, страшимся,
и, отъ ужасъ трещащися, произносимъ: О смерти, смерти, коль гор-
ка еси! Но напротивъ има и такви, кои-то не токмо не ся ужа-
савать отъ нея, но по выше още я желать, говоряще съ Апо-
стола: Мнѣ еже жити Христосъ, и еже оцѣрети прѣобрѣтеніе. И
дѣгловременно нхно странствованіе въ тукашныя плачевна дол-

нна невольнo гы заставлява да ся жалувать за едно съ Пророка Давида: **Укы мнѣ, ако пришестьиѣ мое продолжиса!** Какво-то и овый собратъ нашъ, кой-то лежи предъ насъ бездыханенъ. Ако и другъ итъкой; то повечь може да замѣти въ него това токмо той, кой-то толкува години раздѣлявалъ е съ него и радость и скорбь; той токмо може не само въ тѣжки-тѣ и изпорителны-тѣ му болѣсти, прекратившии животъ-тѣ му, но и по преди да узнае въ него негово увѣряющее чюство, що скоро ще настѣпи смърть, коя-то ще му разруши овый телесный составъ, а душа, обнаженная отъ свой тѣлесный покровъ и жилище, ще ся възврати къ Бога Нейный Первобытный Источникъ, но при вничко това онъ не престануваше да произнаси: **Ако аще земля моя храмина тѣла разорится, созданіе нѣмѣтъ отъ Бога храмина нерѣвоткоренизъкъни на небесахъ.** Съ това утѣшающеся, Онъ и въ продолженіе на горка-та си болѣсть не испущи къ Бога ни единъ жалобный сто-нъ а на противъ, онъ съ благодареніе Господу Богу казваше слова блаженнаго Іова: **Аще благо прѣихомъ отъ Бога, злыхъ ли не стерпимъ?** и не престанно-то му въздыханіе беше: **желамъ облеци-ся въ жилище нечесное.** Правда онъ какъ тѣлесный человекъ, чѣсто ся углубяваше въ размышленіе: що чрезъ смърть ще ся лиши преждевременно отъ тукашный животъ, кой-то беше обща-лъ онъ Богу, ближнимъ, себѣ, обаче печать на всички-тѣ му мысли беше: **желаніе нѣмлю рагрѣшити ся и со Христомъ быти.** Това значи, що онъ отъ смърть не ся боеше, нито пакъ отъ нейный ужасъ, взираючи съ Апостоли: **Гдѣ-ти, смерте, жало? Гдѣ-ти аде побѣда?** съ такво дързновеніе, що и, коги-то му замъкнаха словесны-тѣ чувства, единъ устремленный на Образъ распятаго Побѣдителя смерти Исуса погмѣдъ неговъ какъ че говореше въ слухъ на всички насъ: » Събратія! Читаю на Изображеніе » Богочеловѣка това, що азъ презъ смърть придобывамъ таковъ

» животъ, въ кой-то нема тая болестъ, кой-то така жестоко изсу-
 » ши всякій ми тѣлесный сѣставъ; таковъ животъ приде бывамъ, о
 » смерти гдѣ-то нема ни бѣды, кой-то бы мя оскорбавали, ни
 » заматорѣла старость, ни дѣтска слабость. Азъ ся преселявамъ
 » въ таковъ животъ, гдѣ-то е присноцвѣтущее состояніе, не под-
 » лежащее на никаквы премѣны; пребываніе блаженное, скончаніе
 » не имущее; живеніе безпорочное, чистое, и устраненное отъ
 » всекаквы пороцы и преступленія. «

Така, братіе, онъ още попереди въ болѣзненно-то си сос-
 тояніе, имаючи това въ мысли-тъ си, часто съ дързновенный
 нѣкой видъ произнасяше: Азъше день единъ къ дворѣхъ твоихъ,
 Господи, паѹе тысящъ лѣтъ въ жизни сей. Онъ не ся бояше
 отъ смъртѣта, зашто-то знаеше, що аще живемъ, аще умремъ
 Господни есмы. Не ся плашеше онъ ни отъ Адъ; Зашто-то онъ
 истинно и съвършенно вѣруваше, що Христосъ за всехъ оцре
 еще грѣшникомъ намъ сжримъ, нынѣ же оправдившеся кровію Его,
 спасаемса отъ гнѣва. Лежаща на смъртна постеля своя, онъ безъ-
 » сиушеніе си шептеше: » Азъ знамъ, що презъ тебе, о смърте,
 » ще ся помрачи всячка моя тѣлесна красота, ще согніятъ всяки чя-
 » сти и ще ся обрѣнать въ прахъ; ще ся разсыпать кости, ще
 » ся разрѣвать жилы и ще истлѣе всякій тѣлесный сѣставъ: оба-
 » че оцпованіе не посрамить нма; въ послѣдній день ще воскрес-
 » немъ съ слава, и тогыва предъ лице Солнца Празды Христа
 » ще предстанемъ веселъ и радостенъ; ще ся очистятъ тіа мои
 » чувства, ще ся просвѣти мысль, ще ся прославатъ всяки-тъ
 » душевни и тѣлесни силы, споредъ неложно-то свидѣтельство
 » Слова Божія: Еже ко съется въ немощи, то востае въ силѣ;
 » съется въ тѣхнѣ, востае въ нетѣхнѣ; съеса не къ хести, вост-
 » таетъ къ славѣ. « И дѣйствительно, братіе, не видиме ли сего
 брата нашего на само дѣло съемаго въ немощи въ обща наша

майка-земля? Онъ предъ насъ лежи безъ дыханіе, выкаме го, но отвѣтъ не ся слуша отъ уста-та му; лежи безгласенъ, заспать съ вѣчный сонъ, съ руки и ноги неподвиженъ. Чека на от-верстіе гроба, за да го посѣеме какъ пшеница Господня въ дъл-бина земли. О Господи! Каква е тая премѣна? Що видиме въ то-го, кой-то недавно раздѣляваше съ насъ разговори? Видиме, бра-тіе, видиме созданию но образа Кожію нашихъ красотъ безобразны, безсловны и немилыя видаши доброты. Оне уйдесе! како припрмохомъ са смерти? како преддохомъ тѣлїю?

Ето, Слушатели, що ны увѣрѣва, че ны не имѣемъ зды прѣкывающаго града, но да кзыскуемъ градыцѣго на некеси, гдѣ-то можеме мы да отдѣхнеме отъ свои-тъ трудове.

И така, о плачущее събраніе, мы сега ясно можеме да вид-име, какъ мало е страшна смерть тому челоуѣку, кой-то е утвър-дентъ съ Христїанска надѣжда и споредъ това можеме да заклю-чиме, що кой, съ таква надежда оставивши тукашній животъ, по-лучава животъ вѣчный, безболѣзненный; Кой, отдѣливши ся отъ той мїръ и отъ неговы дѣла ся сподоблява да е участникъ на при-сноблагенно-то Лицезрѣніе Божіе: Той не умира, а ся пресе-лява отъ смерть къ животъ, ноть земля къ небо; той на мало-време заспива чрезъ смъртний сонъ за това, за да възкресе но свѣтель въ Съборы Святыхъ; той не умира, но ся възобно-влява, ся прославлява и отъ вси-чки-тъ си трудове ся успокоява: Блаженни Мерткїи оуспрающїи о Господѣ отишнѣ: Ей, глаголетъ Духъ, да поуїють отъ трздохъ своихъ. Блаженъ си и ты, почившій о Господѣ, любезный нашъ собрате! Ето ты си получи вѣчь желасмо-то да починешъ отъ свои-тъ трудове, въ мѣсть злауны, въ мѣсть покойны, отишнѣже отѣже всакая болѣзнь, пѣхалъ и воз-дыханїе. — Аминь.

ХРИСТЪЕНСКИ НАСТАВЛЕНИЯ (1)

§. 1.

Идете къмъ сѣверъ и югъ, къмъ истокъ и западъ; дѣто и да се спрѣте ще намѣрите вынѣги челѣкъ готовъ да вы испѣди отъ тамъ като дума:

« туй мѣсто е мое. »

А като обиколите сички-тѣ страны, ще се върните убѣдени че нѣма нито жгълъ земля, дѣто болѣдующата вече Ваша супруга да роди първородното си чедо, дѣто да се успокоите колко-годѣ подаръ трудоветѣ, дѣто наконецъ, като стигните края на попрището на живота, дѣца та ви да погребѣтъ кости тѣ ви като на свое си мѣсто и не отъемлемо.

Какво чудно и жалостно състояніе!

Но петрѣбва да скѣрбинѣ за него неутѣшно; понеже писалю се е за избавителя на чловѣческія родъ.

» Лисицытѣ на земя та иматъ дунки и птицытѣ небесны гнѣзда; а сына чловѣческій нѣма дѣ, глава та си да подклони. »

Наистинна, Богъ се роди убогъ за да пы научи да търпимъ съ постоянство убожество то. Туй не показва че убожество то пропсхожда отъ Бога! не! него го доведе разврата и чловѣчес-

(¹) Lammennais

ката ненаситностъ. За туй до когато хората сж грабители, неправ-
дивы, лихоимци, безсѣвѣстни, небогобоязливи, убожеството неще
да се махне отъ земята

Убожеството слѣдовательно е плодъ и отхрана на грѣха, кой-
то се гнѣзди въ челѣка, и въ несправедно то Правленіе, което вла-
дѣе въ общества та.

Вънѣги ще ся намѣрватъ убоги; защото челоувѣкъ не ще ис-
корени никогѣ съсѣвътъ грѣха отъ дълбочината на сърцето си.

Сиромасы тѣ ще се умяляватъ, споредъ колкото общества
улучаватъ способа на правленія та си, кога се увѣржтъ тѣзи
последнитѣ отъ дълговременныя опытъ, че повѣнватъ и умиратъ
даже хиляды хора катожалостны жертвы на грабительство то и не-
правдата на малциня пѣкои.

Ако искате да изчезне убожеството, махнете грѣха първо отъ
себе си, сетиѣ отъ други те и третѣ отъ Правительства та.

Убожеството не се унищожава кога то земамы чуждо то
пѣщо; защо то тогасъ увеличаваме злото; сѣкій е длѣженъ да пазн
онуй което е придобилъ; защо то, инакъ, никой не-бы былъ имотенъ;
но сища трѣба да печелимъ, само чрезъ работа, онуй което пѣма-
ме; защо то безъ туй убожеството се загниѣда вѣчно въ насъ.

§. 2.

Когато едно дърво се случи само, докача се отъ вредъ отъ
вѣтровѣтъ, и се съблача отъ листыѣ си, а клоны тѣ вмѣсто да се
извысочжтъ нивождають се надолу, като да търсаятъ земя та.

Когато едно растѣніе се намѣрва само, непокрыто отъ слѣнчо-
вымъ пекъ, увѣпва лесно и умира.

Но и челѣкъ като е самичакъ, вѣтъра на силата и на насиліе-
то пригѣва го къмъ земята, а челоувѣческото грабительство на го-
лѣмыѣ и сильны тѣ изсмуква влагата отъ която се хране.

Подѣйте бива като растеніе то, или дърве то, които се намѣрватъ сами, но съединете се и си помагайте взаимно въ сѣко обстоятелство като Христъены.

Защото ако се случите раздѣлены, и сѣкый отъ васъ се труди за себе си, не се надѣвайте друго отсвѣтъ горѣсти, злочестии и притѣсенія.

Има ли нѣщо по слабо отъ врапчето, или друго по необрѣжено огъ ластовицата? Но кога то се появи сокола отдалечъ, тѣзи птици, ластовицѣтъ и врапчета та, сполучватъ да го пронѣдѣтъ; защото като се набиратъ наоколо, изгонватъ го наедно.

Земете примѣръ врапчето и ластовицата, и никога не ще да вы надвѣе каква да е обида.

Който страни отъ братѣя та си, страха го иреслѣдува на нѣтъ му, сѣда при него, кога то той почива, и пито на сѣня нѣкога го оставя спокоенъ.

Ако се слѣдователно попытате отъ нѣкого коацина сте? единъ отговорете; защото синца трѣба да сте свързаны помежду си като единъ само челѣкъ.

Богъ создаде сички тѣ равни. Но едни отъ тѣхъ случи се да иматъ по много тѣлесна сила, по острѣ умъ, по бѣка воля; тѣ, спомога да водятъ другитѣ; но нѣкои ницѣтъ, многожди особено отдалечъ дошле, да покорѣтъ другитѣ и да се хранѣтъ като осы отъ трудовете тѣ имъ.

Богъ като предвиждаше туй, порѣча на хората да се обичатъ за да се намѣрватъ выпѣлги съединени, щото безсилни тѣ да не станѣтъ ловъ и играчка на силни тѣ, а бѣдни тѣ духома да не се водѣтъ и влачатъ като добытъцы отъ по умни тѣ.

Единъ челѣкъ като вървеше изъ гора-та стигна до едно мѣсто, дѣто голѣмъ камѣкъ търкуленъ запелъ сичката широчина на пѣтъ, щото неостана мѣсто, нито отъ дѣсно, нито отъ лѣво на пѣтника да напредва.

Тогась чловѣка, като гледане че му бѣ невъзможно да посѣдва пѣтя си, испыта се да претръкули канарата, но трудоветѣ му бѣха праздни, ако и нота му да течеше като порой отъ трудъ.

Отчаянъ и угрыженъ слѣдовательно сѣдна. Какво ще станѣ рече, като ме завари пощѣта посрѣдъ тѣзи пустыня безъ храна покрывало, и безъ никакво покровительство, когато дивитѣ звѣрове излазятъ да се нахранятъ съ мяса и кръвъ?

Туй като размышляне, сто че и другій пѣтникъ пристига; но и той като се опыта да претръкули камька несполучи по-вече отъ другія.

Подиръ туй дохода и други мнозина; но никой отъ тѣхъ не сполучи по вече на подлежащія подвигъ.

На конецъ единъ отъ тѣхъ рече на другитѣ. Братя, нека призовемъ Выниція; може да ны съжали въ жалостното туй злополучіе.

Сичкитѣ тогась се съединиха и едносърдечно помолиха небесныя нашъ отецъ.

Туй като стана, витія рече и туй, братя никой отъ нас неможе да извърши нѣщо, кой знае, че като се наемемъ сица наедно, не ще го извършимъ.

Тосъ часть като станаха, налегнаха на едно сичкитѣ канарата и дѣйствиелно канарата се претръкули, а злочестыгъ онѣзи хора можаха да посѣдватъ пѣтя си.

Пѣтникъ е члѣвка въ този свѣтъ, а пѣтъ живота, а канарата представя злинытъ, които въ пѣтя си срѣща. Никой члѣкъ частно неможе да премѣсти този камькъ; но Богъ му е притегилъ тежчината толкосъ точно въ правосѣднытъ си и неогрѣшны възны, щото камька непрече никого на дружина и на еднодушны чловѣцы.

Съко злочестіе и притѣсненіе отдава се вынѣги на съгласіето и на любовта.

Но има ли ги вынѣги туй съгласіе и тѣзи любовь? Увы Колцина работаючи на Сатана и на неговѣтъ слуги иматъ само туй дѣло и тѣзи прехрана да сѣхтѣ тукъ тамъ плевелѣтъ на несъгласіето.

§. 3.

Кога нѣкой обыдеиъ, или като върви по житейскія си пѣтъ, препѣва се и се тѣпчи отъ грабители и лихоимца, окайва се непрѣменно; но никой не го чува.

Гласа на злочестыя се въскача чакъ до Бога, но нестига въ ушитѣ на жестокиа челоуѣкъ.

Но коя е причината на туй зло? рекохъ си много пѣти. Развѣ Богъ, който създаде убогія, какъто и богатия, силныя и слабыя, пощѣлъ, щото еднытъ да нѣматъ вече никой страхъ за беззаконіята си, а другитѣ никоя надѣжда въ бѣдностьта си?

Тѣзи работа ми се видѣ вынѣги като ужасно противъ Бога укореніе; за туй ѣж отпѣждахъ съсъ сичката си сила, и прилѣжавахъ да ѣж изгладя отъ ума си.

Но защо наконецъ не се чува гласа на страждущія и на мѣчимыя? защо? защото първо сѣкій отъ насъ обыча само себе си, става центръ на система, мысли се безопасенъ като сѣдѣлъ спокоеиъ въ нѣкой жгѣлъ на корабя, тѣгасъ когато той бѣдува да се потопи съ сичкитѣ хора; и второ, защото сѣкій отъ насъ се отдѣля отъ другитѣ, защото остава самичакъ, за туй и гласа му, едвамъ що се произнесе, прѣсва се въ въздуха печуть.

Когато въ пролѣтно време се одушевява сичката природа, чува се изъ отъ долу подъ тревѣтъ една глѣчка като едно трайно свирене.

Тъзи глъчка съставена отъ безчисленни други, частно е гласъ на множество малки и невидни същества .

Само единъ отъ тѣхъ нещѣше се чу; но съединени и събрани наедно чуватъ се.

Злочесты! и ний сме скривъ подъ тревытъ; но защо ниединъ гласъ неслъзва ?

Когато чловѣцитѣ искатъ да преминатъ нѣкоя сила и дебела вода, свързватъ се на два дълги редове, и тѣй свързаны навиватъ силата на пороя, на която никой отъ тѣхъ отдѣлно неможемо противостоя.

Ако послѣдуваме този примѣръ щемъ да въспремъ пороя на беззаконіето, който завлича, или струшава даже насъ о бреговетѣ, ако непреваре свършено да ны удави.

Нека мислиме медленно върху таквызи обстоятелства, но крѣеко .

Ако ны съ обидели мжже кръвници и предѣстители нека отхвърлимъ първо отъ сърдцето си нашата упуза къмъ тѣхъ, сстиѣ като гледаме къмъ небето нека призоваваме вѣчныя нашъ отецъ, тѣй :

Отче! Ты си покровитель на невинныя и обиденныя, защото отъ благость си устроиъ свѣта, а правдата Ти го управя .

Ты искашь тяда царува на земята; но лукавыя като пристѣпва Божіята ти заповѣдь, противодѣйствува. За туй си се рѣшилъ да го смиришь.

Боже мой, просвѣти нашыя умъ, и укрѣпи нашата слабость

И тѣй като се молиме, нека се подвижаме противъ беззаконіето; може-бы побѣдата испърво се обори къмъ него, но туй пытванье не трѣба да ны уплаши .

§. 4.

Вий сте сынове на единъ баща и тѣзи сѣщата майка вы е поддаяла. Защо слѣдовательно не се обычате взаимно като братья? и защо, на противъ, се гоните като непримиримы врагове?

Трикѣтъ, който необыча брата си, съгражданина, съотечественника си, единовѣреца си. Прокѣтъ да е онѣзи, който го гони, както може и длѣженъ е да го ползува.

Но ако се обычате и си спомогате като чада отъ едно отечество, нѣма да се бонте нищо вътрѣшны, нищо вънкашны врагове.

Тѣ ся усилятъ само защото Вий сте слабы, сирѣчь раздѣлены защото не се обычате, но, на противъ мразите, клеветите и предавате единъ другото.

Глубцы! не дѣйте дума, пый сме отъ едикоя область или отъ едикой градъ. Защото синца произхождамы отъ единъ и този баща, и одного и сѣщаго Бога познаваме; синца имаме общи интересы, синца сме родены въ тѣзи сѣщата земля, и сме дѣхали този сѣщия въздухъ.

Когато наранимъ една часть на тѣлото, сичкото ни тѣло болюва; че понеже сме едно тѣло, който притѣснява и обижда одного само отъ насъ, нанеда собствено на сичкото общество.

Вълка кога то нападне на стадо то не го изѣда сичкото то съ часть, но грабва една овца и ѣм погълта; сетиъ като огладиѣ пакъ грабва друга и ѣм погълта также; че сетиъ и третия и четвърта до послѣдния та; зашто то глада му се завраща вынѣгы.

Не дѣйте бива като овцѣ тѣ, които се уплашватъ за една минута, че сѣтиъ пакъ запасватъ; зашто то мыслятъ че може-бы вълка се възблагодарилъ съ една или двѣ овцѣ, що ме е грыжа ако ги изѣде; на противъ даже ще артиса за мене трева та.

Тѣй сжмыслили вынажги глупавы тѣ хора като овцѣ тѣ; тѣй мыслятъ еще самолюбцытѣ и безумнитѣ; но нека сжувѣренъ, че и тѣ сж заблѣжени задасе извѣдѣтъ отъ звѣря, който се храни отъ меса и кръвъ.

Който си дума: азъ несжмъ, като други тѣ челоуѣцы, тѣ мнѣ дадени като подвластны за да рѣшавамъ за тѣхъ и противъ тѣхъ самопроизвольно, той е сылъ на Сатана: Сатана управа като царь онѣзи конто тѣй мыслятъ и тѣй желятъ и тѣй дѣйствовать.

Голѣмо ненакръвено сраженіе ще стане, а ангела на правдата и ангела на любовь та ще покровительствовать обрѣжени тѣ съ вѣрата, съ истинныя патриотизмъ, съ постоянството и съ смѣлость та за да възставѣтъ на свѣта царството на любовь та.

Муозина ще паднатъ въ тѣзи крѣпка та и близобойна та борба; но имепата нмъ ще пребѣдѣтъ на земята, като една луча отъ славата на Бога на силы тѣ.

За туй, конто отъ васъ страдаете, вмжжавайте се, имайте търпѣніе, защото наближава време то на вросвѣщеніето, на истинно то ученіе, на освобожденіе то отъ злины тѣ, отъ обида та, отъ грабительство то и прелесть та.

§. 5.

Защо безсловесны тѣ животны намѣрватъ храната си сѣко по вида си? защо то ни едно отъ тѣхъ неграби храна та на друго то, но сѣко се благодарни на онуй което задовольава нужды тѣ му.

Ако въ единъ рой една пчела бы рекла: Сичкія медъ що е въ тѣзи тръвна принадлежи на менѣ; и тѣй разположила бы плода на общо то трудолюбіе, по воля та си какво быха станжли други тѣ пчелы. ?

Земята не се различава отъ тръвна та, а челоуѣцы тѣ съотвѣтствовать на пчелы тѣ.

Но сѣка пчела владѣе достаточныя само за нейна прехрана медъ; но ако между целовѣцъ тѣ пѣкони сѣ лишени отъ най нужно то, туй произхожда отъ отсѣждствіе то на правда та и на милость та; но правда та и милостъта доставѣтъ истинныя животъ.

Който иска да е първый нека бѣде отъ сичкитъ най послѣденъ.

Законъ Божій е законъ на любовъта, а любовъта никогда не се възвышава надъ други тѣ, но жертвува се за тѣхъ. —

Преводъ отъ Французскы. (1)

[1] Преводитель-тъ на тѣх-зи статіи не рачилъ да му ся запише отъ долу имя-то. Дали отъ смиреномудріе, или защо, не Знаемъ. Мыслимъ обаче, че всякій отъ учены-ты нашъ е длѣженъ да пише иѣщо зъ народъ-тъ. А то си ни даде имя-то, народъ-тъ въ свое-то незнаніе ще сѣка че неспіа-аъ нищо, и ще да до укорява неправедно че не щѣтъ да ся постарѣе и той за негово-то просвѣщеніе, и тѣй ще стане самъ причина да прегрѣши предъ него и народъ-тъ.

СЛОВО КОНСТАНТИНА ФІЛОСОФА.

Слѣдующе-то писмо и слово е пратилъ тья дни за Бѣмарскы-ты Книжицы изъ Хиландарскаго монастыря Свѣтлыя Горы священнодіаконъ Г-нъ Евстатій, кому-то благодаряще молимся да ся потруди и проводи и другы такыва важны за Бѣмары-ты извлеченія отъ Хиландарско-то Книгохранилище, което очевидно смы видѣли че е пѣлно съ Старо-Славенскы документы. Ако и да сѣ тѣмъ, какво-то и слѣдующе-то слово, по Сърбско нарѣчіе написано, зацо Хиландаръ в быль Сърбскы монастырь отъ Сърбскаго Свѣтаго Савва учрежденъ, обаче не сѣ по-малко занимателни и любителни, показующе какво е было устроеніе-то на праотеческыя-тъ нашъ Славенскый языкъ въ различни-ты времена!

Достпочтеиный Господине!

Низоподписанный нальрихъ едно слово като предговоръ на Евангеліе то въ едно кожаное Тетроевангеліе отъ наша та Хиландарска Книгохранилища. Приключавалъ Вы го, като го преписалъ точно, като първообразно то, за да го смѣстите въ Бѣмарски тѣ Книжицы, ако предказва илюкомъ ползъ или любопытство на любочитатели тѣ. Забълезъ-

Залъ Вы че рѣкописно то козасано Евангеліе, отъ косто пресисвалъ реченно то слово, има на края си тѣя редове: Азъ ракъ Хръвъ дѣхъ коунинао написяхъ снахъаръ по тетровангелоу русю Гѣа мѣрополита Даниихна да кажеиъ что и прѣгрешно прѣцилите а не казните: ꙗко не ꙗвиъ тѣиъ едѣного поскръ: нь се послаъ приииса да гледи добръ... — *Но долу отъ тѣя редове съ друга рѣка написано въ ѡлто зрѣло прѣвы дѣнь то ѡлта, прѣхъ прѣусіе и поучело капоны кысть.* » *Но послѣднѣ то познавсѣя че много сѣтъиъ е прилюженио отъ друга рѣка.*

Това на настоящему, та за по послѣ не ся обѣщава-мъ, ꙗ казвалъ че ако видя нѣщо за Васъ интересно, думамъ за Бѣларски тѣ Книжѣицы, испрати ѡмъ. — 1859 Февр. 5 Св: Аѡиска Гора у Хилendarь.

СВД: Евстаѡій Х. П. Хилendarски

БЛАЖЕВАГО ОУЧИТЕЛИ НАШЕГО КОНСТАНТИНА

ФИЛОСОФИ СЛОВО.

Прогласъ ієсть свѣтаго ієуѣани. Іжеже Пророци прорекани
соутъ прѣжде. Христосъ гредеть ієзыки съвати. свѣтъ во
ієсть всемоу мироу. рѣше во шни слѣпий прызреть. Глауспи
оуслышеть слово боуковное. Бѣ познаютъ іже достѣтъ тѣмъ
же оуслышате словѣни вси. Даръ во ієсть ѿ Бѣ съ данъ.
Даръ Бѣни десныіе честіиєсть. Даръ Бѣни дшѣмъ николиже
тѣмъ. Дшѣмъ тѣмъ иже и примутъ сеже ієсть даръ. Натѣей
Иироу Лука Іоанъ. Оучеть всѣхъ народъ глѣюще ієанко аѣпостоу
своимъ дшѣмъ. Видите любите и рѣйте. Ієанкоже хотеть грѣхъ
тѣмоу ѿвѣрѣти. И мира сего тѣмъ ѿсжити. и ієанко житіе рѣс-
ное обрѣсти. и избѣжати ѿ огня горещаго. Вѣнѣмѣте нѣмъ ѿ всего
оумѣ. Слышите словѣнскъ народъ всѣхъ. Слышите слово ѿ
Бѣ во приде. Слово иже крѣмѣтъ дшѣ члѣвчскіе. Слово іє-
же крѣмѣтъ грѣца и оумы. Слово всѣхъ готовѣи Бѣ познати
іже во безъ свѣта радость не боудеть. Окоу видещю Бѣню
тѣмъ всоу. Нѣ все ни аѣпо ни видимо ієсть. Тако и дшѣ
всѣхъ безъ боуковъ. невидещи божии закона добрѣ. Закона
внѣкта дшѣвнѣго. Закона рай божій шѣнюще. кый во слоухъ
громнаго тоутѣа не слышавъ можетъ бѣ вѣстисе. Ноздри же
пѣки цѣвѣта неухающе. Како разоумѣетсе вѣжніє чѣю. Оус-
тѣ во иже сладка нечуютъ. Іже камена твореть члѣвѣка. па-
че же сего дшѣа безъбоуковѣа. мѣртѣа шѣнѣетсе въ члѣвѣ-
цѣхъ. сеже все мы братіе словѣни замышляюще. глѣемъ
свѣтъ подовающе. ієже члѣвѣки все ѿсчунѣтъ ѿ житіи скот-
ска и похоти. Дане оумѣ нѣмоще неразоумѣнъ. Тѣмъ нѣмъ іє-
зыкомъ слышѣще слово. Іже мѣдна зѣбѣа гласъ слышѣтъ се на

свѣты Палавъ оуче рече. Молитвоу свою въздае, прѣжде всегоу. Иже
хощю словесъ петь нѣрещи. Да и все брати разоумѣють.
Неже тѣмъ словесъ не разумѣнь. кый бо члѣкъ неразоумѣеть.
кый не приложитъ притче моудрѣе. Сказаніа бѣдѣ прѣбываю.
Иже бо тѣмъ паче тѣхъ настѣтъ. Все тѣмъ паче гнѣсъ гнѣсѣши.
Игда своего брата не имать. Тако доуша всака ѿпадаеть
жизни. Божны немощи живота. Игда словесе божіа негнѣ-
шитъ. нноуже пакы притчу моудроу зѣло да глаголемъ. чело-
вѣци любеще се. Хотѣше расти во живѣмъ растомъ. Кто бо вѣ-
ры сеіе не вѣсть правы. яко сѣме непадающа на нѣтъ. Тако
на срѣцѣхъ члѣвчѣхъ. трѣбующе дѣла божіа воукобѣ. Да въ-
растетъ плодъ божин паче. Кто можетъ притче вѣсе. Об-
лечаютъ безъ книгъ іезыки. не въ гластѣ смыслѣ нѣ глаголюща.
Ни аще іезыки вса оумѣеть. можетъ сказати немощь сиухъ.
Обаче свою притчу да приставаю многъ оумъ въмалѣ рѣчи-
каже. Нази бо вси безъ книгъ іезыци братисе немоще безъ
шрѣжи. Съ противникомъ душь нашихъ. готѣви въ пѣнь
моуны вѣчныя. Иже бо іезыци не любите врага. Братисе
мыслѣше снѣмъ зѣло. ѿверзѣте приложно оумоудри. Ороу-
жиѣ приѣмше тѣрѣдо нѣмъ. Іеже ксютъ книги Гіе главоу
троуше непрѣзани велѣми. Боуки бо снѣ иже приѣмѣтъ
моудрость Христосъ глѣтъ. Идѣше ваше крѣпѣтъ. Апостоли
же съ пророкы вси. Иже бо сиухъ словеса глаголюща подо-
бніи воудоутъ врага оубити. повѣдоу приносеще къ Богоу
доброу. пѣти бѣжеще тѣмъ гнѣсѣмъ. Пѣти іеже животь
яко въ снѣ. непадающе крѣпко же стѣсѣше. Богоу шлѣшесѣ яко
храбри. стѣсѣше шлѣсноу оу бжнѣ прѣстола. Игда шнѣмъ
судити іезыкомъ радующесѣ съ ангели въ вѣкы. прино
Бога славеще милостибго. Всегда книжнымъ и пѣснями. Богоу
поюще челоуки милующемоу. Иже томоу подѣбаетъ вса
слава чѣсть же и хвала Божны выноу. Съ Отцемъ и съ свя-
тымъ доухоу. въ вѣки вѣкомъ ѿ всеіе твари. Аминь.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПРИЧТЫ

събрани и записани

отъ

И. Р. Славейкова.

Нѣколко думы за събиране-то и за езика на причты-тъ

» Богъ да го прости » на мъртвы-гѣ мѣсть са негони, защото сища ще умремъ, ами кога какса осѣтъж за запискы-тъ си се го кълнѣ. Той (Врачанскый Епископъ Агапій, когото убихъ)— ма запира и въ Плевенъ и въ Враца, ала ма пушаха еще тогази си, и азъ сега отъ туй запиране нѣмамъ нѣщо да ми *муца*; ама десто станѣ причина да ми сѣ изгубѣтъ толкози запискы, не го прощавамъ не на този свѣтъ, ни на онзи; а еще повече за туй че неможихъ до сега, и на да до щѣ можѣ додѣ бѣдѣ живѣ да запълнѣтъ тѣзи загубѣ. Въ тѣзи загуба между другы-тъ Географическы и Археологическы, за най затѣнечены-тъ и важны-тъ места на България, запискы, пропаднѣхъ и до 4-500 причты, и причты знашь каквы?— като бисеркы драгы и хубавы, се въ помакѣжка, по Изворъ, Паница и Искърско, въ тѣзи неразкопанна-та за Българска-та Книжнина и исторіѣ, ограда-събирани.

И той са свърши, ама и причты-тъ ми отидохъ за,, *Богъ да прости*“ подирѣ му, нема гы веки ни за мене, ни за Бълга-

ри-тъ ми братя. Какво да сторѣх на *пазарь* са не продаватъ да ги купиѣ, изъ прѣсти са не изсмукуватъ да ги изземѣх и дотѣ-кмиѣ. Таквази пакъ мойта ориеница да ма обичатъ Гърцы-тъ Вла-дыцы,, както “ *Вѣкъ-тъ лѣсечинѣ-тъ*” и азъ да имъ са рад-вамъ,, като *крава* на мрътво *теле*,, и пакъ или на умираиѣ-то имъ или на испращаниѣ-то имъ додѣ ма неподвлекжтъ съ какво годѣ да не бѣде. *Халалъ* да имъ, ам’ че какво да ги правѣх, за-триваиѣ нема! каквото можъ тѣй ше са поминѣх, и каквото-й о-стапѣло туй ше обѣлоденѣх.

Отъ пословицы-тъ или причты-тъ, които сега ще печатамъ, печатаха са и въ Царограшкыя Вѣстникъ прѣди двѣ, три годи-ны нѣколко, по защото стапѣхъ много погрѣшкы и въ излаганиѣ-то и въ печатаниѣ-то, шѣ повторѣх пакъ да се печататъ съсъ малко нѣкои обласненѣ за историческо-то и поучително-то имъ содержаниѣ. Ала пакъ за сичкы-тъ са певричатъ; защото сега и време немамъ, и неможъ го искара на глава, че до нѣкога ако ще Господъ може

Освѣнъ туй въ сегышпо-то напечатваниѣ на причты-тъ азъ примыслихъ и друго: че, като народно *достояниѣ*, тѣ трѣба да са напишатъ тѣй, както ги народъ-тъ изговаря, и за туй понарж-чно ми са видѣ Естествени-то правописаниѣ що го казватъ, или правописаниѣ-то по фонетическо начіало. Но, за много причины останжхъ пакъ при общепріѣтыя днесъ-за днесъ отъ пашы-тъ у-чены срѣденъ пѣтъ (из-между фонетическо-то и историческо-то начіало) на равнописаниѣ-то, съ това само дѣто рекохъ да напра-вѣх и върху него нѣколко забелѣжванія, какъ са изрича въ жи-выа изговоръ туй дето е писано по реченныа *начинъ*. И то, за-белѣжванія-та ми не ше сж толкоз’ достаточны и пълны, ами, колкото за единъ поводъ, пѣтемъ ще надращѣх, колко-то са за-качижтъ у перо-то ми на примѣръ.

1 Изричаніе-то на гласны-тъ.

а. подирь коѣа да е гласна като са случи изричѣа са като *и* тѣй и подирь *ю. ч. и.* — помѣстно иѣкѣдѣ са умекотиѣва въ началю-то на иѣколко думы: *аине* (ѣагнѣ), *абѣлка* (ѣабѣлка), *азѣ* (ѣа, ѣзѣ); а по иѣкѣдѣ пакъ, особено въ Калюферъ, кога е въ начало-то на дума-та, изричатъ го съ старогръцка дасѣа, или засилено съ *х:* и. пр. *азѣ* (хасѣ), *аба* (хаба) *арабинѣ* (харапинѣ), за това пакъ въ думи-тѣ които захващатъ съ *х* изоставятъ *х:* *хасѣ брашно* (асѣ брашно), *хайверѣ* (айверѣ) *хан-дѣѣа* (андѣѣа).

— Чисто-то изговарѣаніе на *а*-та е ѣсно, леко и натѣртеню; по туй не е отрѣдено, за туй и неможе да са расправи дѣ какъ го изговарятъ. Изобщо изричаніе-то на *а*, *ж* (и на *з* и *ь* кога сѣ въ срѣдѣ дума) неможе да са различни по гласовенъ коренъ ако исторически не са разгледа.

е. Кога приѣма удареніе ако е въ начало-то на дума-та, или подирь коѣа да е друга гласна, изговариѣса като *ѣе*, а ввредѣ дето неприѣма удареніе — като *и* или *ѣ*.

и. Въ иѣкои спрегателни причѣстѣа въ краѣ на дума-та като земе удареніе изричѣа са като *е.* на пр. *быи*, *дошли*, *отишли* (*быѣе*, *дошлиѣе*, *отишлиѣе*). — иѣйдѣ-иѣйдѣ чувашѣ да сгжѣстватъ *и*-то, както: *има* (хима).

о. Безъ удареніе ввредѣ като *у:*

о, у, и, е, кога сѣ безъ удареніе подирь друга гласна, ако и отъ друга рѣчь да е, двѣ-тѣ гласни са сливатъ и ставатъ двѣ-тѣ една сричка, на пр. *немоѣж-оти*, *не ма убивай бари-ѣдинѣ*, *срамѣ ма-ѣ*, *ше-ѣда*.

и. ввредѣ са изговарѣа като *и* безъ най малка разлиѣа, токо въ тры или наймного въ чѣтыри думы са изговарѣа като *ж:* *рыдѣ* (рѣт).

з. ъ. Кога сж въ корена на дума-та иматъ, кажи, еднакъвъ съсъ *а* и *ж* гласъ *), а кога сж въ краѣ на дума-та, по нѣкои мѣста са различаватъ съ дебело-пѣмо-то и тънконѣмо-то си изричаніе. да рѣ, царѣ.

Кога пакъ сж прѣдъ члена *тъ* или сами служатъ за членъ з-тъ има пакъ първо-то си, каквото и въ корена на дума-та кога е, произношеніе, а ъ-тъ са изговаря като *а*, на пр. *конь-тъ*, *юведарѣ-тъ*, *царѣ* (конѣ-тъ, говедарѣ-тъ, царѣ).— з, ъ-ровско-то окончаніе въ род. мнж. на мъжкыя родъ до колкото са е въ говоримыя езикъ опазило, прѣвѣрило са е на *а* и *и* што-то тѣй са и пише веки. Това са срѣща въ стары-тъ пѣсни и за Именит. и Вшит. падежъ на единств. число.

ь. Споредъ както ежидъ азъ, тѣзи буква е сложна отъ *е* и *а*, за туй у Българи-тъ на истокъ, въ думи-тъ дето е като окончаніе или стои прѣдъ срички-тъ отъ *а*, *о*, *у*, *з*, изговаря са като *а*; ако ли е прѣдъ *ж*, *ч*, *ш*, или прѣдъ друга гласна коя-то да бѣде сочетана съсъ *е*, *и*, *ю*, *ь*. изговаря са като *е*, и пр. *нынѣ*, *зимѣ*, *лѣтъ*, *бѣлѣ*, *бѣла*, *бѣло*, *бѣли*, *смихѣ*, *смишенѣ* *мляко* *млячна*, (*ныня* *зима*, *лѣтя*, *бѣлѣ*, *бѣла*, *бѣло*, *бѣли*, *смихѣ*, *смишенѣ*, *мляко* *млечна*.)— ь. са изговаря еще като *а* въ думи-тъ *цалувамѣ* слѣдъ *цѣвти*, *отсамѣ*, *на-самѣ*, *има-ли* и въ собствени-тъ *Цаню Цана*, които думи иматъ коренна буква ь но изговарятъ са и пишатса съ *а*.—Въ прѣдлога *прѣ* кога е сложенъ съ други думи, ако поема отгоръ си удареніе, слѣдува горѣреченно-то правило, сирѣчь прѣдъ *а*, *о*, *у*, като *а*

*) Въ Коприщица, Панигюрище и въ други нѣкои татѣкъ села Ъ, ь си иматъ отлично отъ *а* и *ж* изричаніе, което неможе да са опише съ друго гласно.

а прѣдъ *е*, *и*, като *е* да са изговаря, на пр. прѣкопъ, прѣходъ, прѣлезъ прѣдѣлъ (пріакопъ, пріаходъ, преліазъ, предіалъ); аколи не приема удареніе изговаряса като *и*, и. пр. прѣхраніамъ, прѣскачамъ прѣправіамъ, прѣпъвамъ (прихраніамъ, прискачамъ, приправіамъ, припъвамъ) *); тѣй и въ члена *мль*, дето неумекотіаватъ *м-то*, *ль* са изговаря като *и*, освѣтъ въ числителны-тъ дето за членъ-о е о станъло пълно указателно-то мѣстоиме и има удареніе. на пр. *петъ-мльхъ шест-мльхъ* (петтіахъ, шесттіахъ).

ж. Стоп са да са изрича като тѣсно *а* или като отворено *у* по повечето са изговаря безъ разлика отъ *а*, нето може да са опредѣли дѣ са чува като іасно *а* дѣ като тѣсно *а*.

Въ Конприщица, и другы-тъ мѣста цо поменахме въ поупрѣд-не-то забелѣжваніе че иматъ особенъ звукъ за *ѣ* и *ь*, тамо изговаріатъ *ж* като іасно *а*, на пр. патъ, мажъ, рака, скапо; туй са чува и въ Захра и въ Сливенъ по само за внимателныа единственъ на женскыа родъ, на пр. водж-тъ, кюшж-тъ (вода-та, кюшіа-та). *)

ю. въ малко нѣкои думи са заменіава съсъ *и*, и. пр. ключ (кличъ откличамъ) любовъ (либовъ, либіжъ, либе) а живъ, жювъ са изговаря.

я. ввредъ са чуе като *е*, но ако са услушашъ добръ като го изговарятъ безкишжы-тъ ще са утѣришь че има малкъ единъ сдвямъ

*) По нѣкои мѣста въ прѣдлога *при* буква-та *ль* са изговаря като *а*. и. пр. праскачамъ, праправамъ, прахранамъ, прапъвамъ, а по нѣкои дето да бѣде *ль* изговаря са едностойно като *іа* както и въ Българи-тъ на западъ като *е*.

*) Въ Тетивенъ пакъ *ж* са изговаря съ единъ особенъ гласъ между *а* и *я*. кжца, гжби, като че думатъ *кѣцѣ* *гѣбы*, и това е бекы отъ неправиано-то умекотеніе на дебелы-тъ буквы *к*. *г*. *х*.

сѣщаѣхъ разницѣхъ; въ пѣконъ случаи буква-та *я* играе роль-та на *ѣ* жаба жебы, чаяна ченин, шива шевин.

ѣ. ако приема удареніе отгорѣ си изговаріа са като *смапо і-е*; спаніе, яраніе, (станіе, праніе); ако ли удареніе-то е въ прѣдѣла-та сричка изговаріа се токо *і-то* а *е-то* са смѣліава, и. пр. учениіе бѣниіе, стосениіе (учени, бѣни, стосени).

е съ двѣ капки са изговаріа като *іо* или *ѣо* слѣпо, на прим. трете, сине, средне, Маріе, еще, пустыне. (третьо, синьо, средньо, Маріо, іоше, пустыньо).

II Безгласны тѣ

б. в. г. д. ж. з. кога сж въ едносричны-те думы, и въ пѣконъ двосричны, на краіа изговаріа се като *н, ѣ, к, т, ш, с*, на пр. бобѣ (бонѣ) новѣ, любовѣ (ноф, любонф) рогѣ (рок) родѣ (рот) коражѣ, дѣжѣ (дѣнѣ, корашѣ) мразѣ, маражѣ (мрас, марас).

з, к, като *х*. въ думы-тѣ ногтіе и лактіе.

т. въ краіа подирѣ *с* не са изговаріа, и. пр. ностѣ, гостѣ прѣстѣ, радостѣ (нос, гос, прѣс, радос.)

вв. хв. като *ѣ*, тѣй и *нн*. и. пр. вѣргамѣ, хвалѣ, птичка (фѣргамѣ, фалѣ, фтичка).

д-с, кога сж наедно или като *ц* или като *ш*: людско (люцко) цареградскій (царограшкій).

Има и други еще таквизи измѣненія и замѣченія различни копто оставямы за да имаме врѣме да поменемъ нѣщо и за умекотеніе-то.

Умекотеніе-то на пѣконъ безгласны прѣдѣ *ь* малѣкъ не е общо у Българи-тѣ, тѣй що не сбрѣква пѣкой ако бы рекълѣ че между *з* и *ь* (въ края кога ся) нема пѣкосъ отличіе въ изговаріаніе-то; по кѣстно само въ пѣконъ мѣста (въ Котелѣ, Елена, Дръново бѣки и

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

сбрани

отъ

Ивана Х. В. Драгоева Язболченица

(Виж. Кн. II. 5 Стр. 175).

Продълженіе

XI

Вчера се дѣте родило,
Родило и го кръстили
Лично му имя гудили,
Лично ми имя Иванчо,
И на майка си продума:
Я стани, мамо, я стани,
Стани ме, мамо, укѣпи.
На мя хубаво повѣи,
Да растия, мамо, порастия,
Че щя царь, мамо, да станя,
Царь щя да станя, мамольо,
И ты при мене царица.
Та че майка му станѣла,
Го хубаво укѣпала
укѣпала и повѣла,
Па си го въ люлка турѣла,
Люляла го и му пѣла:
Наша ми наша, Иванчо!
Да растешъ, сыно, порастешъ,
Че щешъ царь наши да станешъ.
Отъ гдѣ имъ чюли комшинъ,
Комшинъ върли душмаги,
На Царя хаберъ сторили:
Гдѣ се е чюло видѣло?
Вчера се дѣте родило
Родило и продумало,
Че щело царь да си стане.

Царь-тъ реджали проводить,
Проводить и имъ заръчалъ:
Ако го кѣпе майка му,
Съ купавъ-тъ, да го земать
И тѣйка да го донесѣтъ,
Ако го майка люлее
Съ люлка-га да го донесѣтъ.
То го майка му люлила,
Люляда и му пѣяла:
Наша ми наша Иванчо!
Да растешъ, сыно. порастеиъ,
На мама царъ щемъ да станеиъ.
Тѣй си Иванча грабиха
И го съ люлка-га отнесли;
Право при царь-тъ занесли.
Царь-тъ отъ далечъ выкаше:
Тука го недоносяйте,
Въ тъмницѣ-тъ го хвърлете,
Тѣй го въ тъмницѣ хвърлили.
А подиръ девять години,
Царю на ума дохожда
И на реджали думаше:
Я тъмницѣ отворете
Иванчу кость извадѣте,
Извадѣте, погребѣте.
Кога тъмницѣ отворихъ,
Иванча на срѣдѣ видѣхъ,
На злата стола сѣдеше,
Злато си перо дръжеше
Бѣлы тефтеры на рѣкъ,
Сытно си писмо пишеше
При царя го заведоха.
Царь-тъ като виде Иванча,
Че Иванчо е още живъ,
Самичакъ слѣзе съ престола,
Иванча гуди да сѣдне,
И за майка му проводи,
И тя при него да сѣдне.
Царица мила кралица.

XII

Бельо на пода седеше,
 Вѣла му диванъ стоеше,
 Стъклѣж чанъ дръжеше,
 Ройно му вино налива,
 Съ дребни го съзъ долива,
 И си на Бѣля думаше:
 Я бѣгай, Бельо, я бѣгай,
 Чи иде сераскеръ паша:
 Много ще главы да земе
 И твоѣж главъ ще земе,
 Че ты гюмрюка извади,
 На вино и на ракіѣж,
 На вино-то по двѣ пары.
 на ракіѣж-тъ три пары.
 Бельо на Вѣлж думаше:
 Небойсе, Вѣло небойсе,
 Догдѣ е, Вѣло, паша-та,
 Паша-та Силпстренская,
 Мени ми нищо не става.
 До гдѣ си Бельо издума,
 Пжтна се врата захлопъ,
 Самичѣтъ Бельо излѣзе,
 Безъ бенишъ и по аленъ фесъ;
 Сегмени хлопатъ врата-та,
 Бельо отъ вжтре пыташе:
 Та кой ми хлопа врата-та?
 Сеймени Бельо думахъ:
 Отвори, Бельо, врата-та,
 Сераскеръ паша довта са,
 Выка те, Бельо, выка те,
 Нѣщо ще да ти подари,
 Гдѣ-то гюмрюка извади,
 На вино и на ракіѣж,
 На вино-то по двѣ пары,
 На ракіѣж-тъ три пары.
 Бельо на Вѣлж думаше:

Изнесъ ми, Вѣло, бенинѣ-гѣ
Бенинѣ-тѣ още чехим-тѣ,
И моя-тѣ т а р а б у л у с ѣ ш а л ѣ
Че при пашѣ-тѣ ще идѣ
Паша-та сераскертъ-паша.
Той при паша-та отиде,
Отъ дажечъ му се поклони,
Отъ близо му селямъ даде,
Още му skutъ-тѣ цѣлунѣ,
И на колѣнце постѣднѣ,
Единѣ му чубукъ, паляше,
Втори му ка хве вареше,
Трети му пары четеше,
Четвърти го задумваше,
Петий го отъ задъ измѣрва,
Но шестия-тѣ му кимаше,
Тукъ да го необивате,
Въ чаршійѣ да го заведѣтъ,
Тамо да Бея обѣсятъ,
Да видятъ мало годѣмо,
Да видятъ, да се зарадватъ,
Че кой си вино источилъ,
А кой ржкѣѣ прозѣялъ,
Че сѣ си Бея поведи,
И сѣ пямъ-тѣ му понесли,
Та го въ чаршія завели
Тамъ си Бея обесили
На чаршія срѣдъ мегдан а.
На Вѣла хеберъ дофтаса,
Че ся Бея обесили
Въ чаршіѣ-тѣ ж средъ мегдана.
Вѣла отъ чардакъ слазаше,
Чернѣ си косѣ тржгаше,
Тѣпкы си прѣсты чупаше,
И дребны сѣлѣз роняше,
Роняше и си думаше:
Нели ти думашъ, Бельо Бельо,
Да бѣгашъ, че ще да дойде
Паша-та сераскертъ-Паша
И ще ти земе главѣ-тѣ?

Въременна лѣтопись.

— 0 —

Съ радость извѣстывама на наши-ты читатели, че, слава Богу; П. В. Садр'азамъ Али-паша е много по-добрь на здравіе-то си но понеже отъ великж-тж си болестъ е и много изнемогналъ, ка-звать че не ще може да захване пакъ дѣла-та си, освенъ слѣдъ единъ мѣсець, пегли и по-вече, а цѣлители-ти му разсѣдили че е нужно да сѣди съвършено спокоенъ за нѣколко время. За това Шейх-юл-ислямъ-тж Саад-сд-динъ ефенди ся е опредѣлилъ тья дни да пред-сѣдательствува на нѣгово мѣсто въ министерскыя-тж совѣтъ, А П. П. Фуадъ-паша Попечитель иностранныхъ дѣлъ да управлява и пс-карва текущы-ты работы.

На 9 сего мѣсѣца ся прѣстави въ приморскыя-тж си домъ на Юскюдаръ, уже много старъ, ветхый Шейх-юл-ислямъ Арифъ Хи-кметъ бей ефенди, кой-то происхождаше отъ ветхж благороднж челядь, изъ коиж-то мнозина сж бывали Садр-азами. Той бѣ много изученъ въ мюсюманско-то право, и като сѣдѣ до седемъ години Шейх-юл-ислямъ, далъ си бѣ самъ оставкж-тж въ лѣто 1845 за-ради несогласіе-то си въ нѣкон-си работи съ тогашно-то Оттоман-ско Попечительство. Отъ тога-зи насамъ той, и ако да сж го мо-лили, не рачи веке да поемне тж-зи службж, но си сѣдѣ сякогн

уединено въ домъ-тъ си.

Така премного изученъ въ наши-ты Христіанскы и церковны дѣла, и старъ на 107 години ся бѣ преставилъ, въ началѣ сего лѣта 5 Іаннуаріа, Святѣйшій и добродѣтелиѣйшій прежде Патріархъ Вселенскій Синайскы Константій, за кого-то несумненно съ чювали да приказвать съ уваженіемъ сички-ти наши съотечественниці Българе. Но за да го познаѣтъ по-добрѣ, мы щемъ на скоро да положимъ за него въ Книжицы-ти нѣкое сокращено изложеніе, за-що такви-зи учени и добродѣтели мѣжи рѣдко доходятъ на той-зи свѣтъ, и кога ся случи да дойдѣтъ, добро и много полезно е да имъ ся описва, ако и въ кратцѣ, житіе-то, за да бѣде всѣмъ извѣстно и като примѣръ поведенія за други-ты. Чюдно е въ прочемъ множество-то Христіанско, кое-то отъ въ-редѣ изъ Цариградъ бѣ ся стекло на негово-то торжественно погребеніе, и кое-то съ глубочайшимъ благоговеніемъ желаяше да го види и да ся сподѣи да му цѣлуе за благословеніе десницъ-тѣхъ. А за да не бы былъ никой лишень отъ тѣхъ-зи Христіанскѣхъ благодѣтъ, Великѣ-тѣхъ Христовѣхъ церковь, като му станѣ опѣло-то разсѣди за нужно и достойно да му остави мощи-ты въ черковѣхъ отворенѣхъ, него день, презъ ношь-тѣхъ, и на утре.

Слушамы че соборъ-тъ отъ Владыци и мирцы, кой-то отъ лѣтъ ся бѣ по царскѣхъ заповѣдъ отворилъ въ Патріархѣхъ-тѣхъ за да развиди и размысли кои и каквы поправки трѣба да станѣтъ въ наши-ты церковны дѣла за да престанѣтъ по нынѣ различни-ты жалбы и оплакванія кои-то до сега съ бывали отъ странѣхъ на православны-ты Христіены за различни злоупотребленія въ церковно-то ны управленіе, слѣдъ много други въпросы за кои-то е уже далъ свое-то мнѣніе и рѣшеніе, дошълъ най-сѣтливъ и до важнѣйшія-тъ той-зи въпросъ: дали трѣба или не да ся опредѣли за на-предъ по едиѣхъ уреченѣхъ мѣсечнѣхъ заплакъ на Патріархъ-тъ и на Владыцы-ты. Ако да гледамы царско-то повеленіе, то не

ще питаніе, защо и въ *хати-хуманѣ-тъ* и въ *Наставленія-та* за изпълненіе-то му издадени отъ Таузиматскыя-тъ меджлисъ, точно е писано, че *сички-ти правилни или обичайны даванія, кои-то сѣ земахи до сѣга Патриархъ-тъ и Владыци-ти сѣ уничтожаватъ*, и че *тряба да имъ сѣ опредѣли по една прилична и соразмѣрна заплата на мѣсецъ или на година за кож-то и ди стане размышленіе какви даванія тряба да сѣ опредѣлятъ за напредъ, и какъ ще сѣ тѣя разхвърлятъ и събиратъ от народъ-тъ*. Обаче, като сѣ предложилъ той-зи въпросъ на Соборъ-тъ само Български-ти нашедшии сѣ тронца представители отъ Филибе, Търново и Софійѣ, Бошнянскыя-тъ единъ, и двама трима отъ Грыцкы-ти дали миѣніе съгласно съ царско-то речено повеленіе, а други-ти вси сѣ приложили на миѣніе-то на Владыцкы-ти представители кои-то искали да кажатъ че *ужь было противно на вѣръ-тъ нѣ да сѣ дава заплатѣ на Владыци-ти*; а понеже не могатъ да сѣ отрекатъ че, кога нема нищо опредѣлено и узаконено, Владыци-ти зематъ какво-то и колко-то щѣтъ отъ просты-ты Христіены и ги глобѣтъ така свободно и безсовѣстно, за което и толкова пѣти сѣ оплаквали Христіене-ти и напаче Българе-ти и на Великъ-тъ церквѣ и на Високъ-тъ Портѣ, дали миѣніе че, за да не ставатъ веке тыя неправедности, да сѣ сочини и останови една *тарифа*, отъ коѣ-то по-вече да *немогътъ да зематъ* Владыци-ти. А понеже това миѣніе не е толкова съгласно съ царскъ-тъ заповѣдь, опредѣлили сѣ отъ Соборъ-тъ четворица представители да идѣтъ да сѣ попытають отъ портѣ-тъ дали бивали не.

Какво ще имъ сѣ отговори отъ Портѣ-тъ, и какво ще сѣ рѣши за този важенъ и занимателенъ предметъ, но-сегнѣ щемъ сѣ научи. Но като Христіене православни и като чловѣци мы не можемъ да не забѣлѣжимъ тукъ че причина-та, за коѣ-то искатъ Владыци-

ти да отхвърлятъ установленіе-то на едѣжъ опредѣленъ мѣсечнѣ или годишнѣ заплатѣ не може никога да е оная, кой-то положили на срѣдѣ, срѣдѣ чѣ то было ужъ *противно на вѣрж-тѣ ны*. Дѣйстви́телно, ако *заплати* е противно на вѣрж-тѣ, то трѣбуваше Владыци-ти и други церковни служители да не зема́тъ никога нищо́ отъ Христіены-ты за свои-ты священны и други дѣянія и службы ако ли е то невъзможно, понеже трѣба и тѣмъ да їадытъ и да живѣѣтъ, и ако е неоспоримо чѣ сѣкы, *кой-то занаятъ или, отъ него и ще ся храни*, и чѣ священникъ-тъ и владыка-та, *кой-то работи въ церквѣ, отъ церквѣ и ще ся прѣхрани*, а церква ся нарича сичко-то Христіанско събраніе, то кажѣте ми, молимъ, каквѣ разликѣ има между еднѣ *опредѣленѣ* мѣсечнѣ или годишнѣ *заплатѣ*, коя-то казватъ чѣ была *противна на вѣрж-тѣ*, отъ различни-ты оныя *неопредѣлены* *заплати*, кои-то Владыци-ти и Патріархъ-тъ сѣ зема́ли и искатъ да зема́тъ подѣ различни имена *флотимонъ, владычнина, помощъ, мири-нарасъ, елватикионъ* и проч. отъ Владыцы, отъ поповы, отъ духовницы, и отъ сичкы Христіены богаты и сиромасы? все това не е ли *заплата*? защо́ та да не е такожде противна на вѣрж-тѣ? или защо-то тя е *неопредѣлена* и съвѣтъ произволна отъ страпѣ на кои-то ѣ зема́тъ? кога-то друга-та, коя-то царство-то иска да установи, е опредѣлена така що най-сребролюбивы-тъ архіерей не бы можилъ ни еднѣ парѣ по-вече да зыме насилъ отъ Христіены-ты? Пап-стинѣ и *тариха-та* с еднѣ видѣ опредѣленія на заплатѣ-тъ но ще ли ѣ знае сѣкы? и кога ще пакъ Владыка-та не бы ли можилъ пакъ да зема колко-то ще отъ просты-ты Христіаны, найпаче по наши-ты Българскы села, гдѣ-то хора-та не знаѣтъ даже и какво ще каже *тарифа*?

Тыя мысли представлямы нѣмъ просто, отъ страпѣ на Книжницы-ты, на тѣхны-ты разумны читатели, за да имъ дадемъ поводъ да

си даждѣтъ и тѣмъ гдѣ-то и какъ-то трѣба мнѣніе-то за той-зи естественный въпросъ, защо отъ рѣшеніе-то му зависи за напредѣ да стане по-добро или по-лошево состояніе-то на наше-то Христіанско паство въ отношеніе на пастири-ты му.

Между това Танзиматскія-тъ Совѣтъ призвахъ тѣхъ дни представители-ты отъ Боснѣ и Ерцеговинѣ, за кои-то помянухъ въ послѣднѣхъ-тъ Книжницѣ, и ся разговорихъ съ нихъ довольно за поправки-ты и улучшенія-та кои-то царско-то Правительство имало намѣреніе да уведѣ въ тѣхны-ты области. Нема сумнѣніе че отъ гова доброжелательно намѣреніе на Правительство-то ще да произлѣзе нѣщо добро за тѣхъ области.

Мы казахъ на дълго за поправки-ты, кои-то отъ своихъ странѣхъ Англійско-то Правительство щило да уведѣ въ уставъ-тъ на Іонійскы-ты острова, и какъ извънредно събратья-тъ тѣхенъ Соборъ като ги отхвърлихъ, засѣданія-та му были възглашени затворени и свършени отъ Лордъ Высокаго Коммиссара.

Отъ послѣдны-ты тамошны извѣстія ся научавамы че тѣмъ острови были рѣшительно расположены да правятъ всякаквы противности на покровително-то имъ Англійско Правительство. — По обычаю Лордъ Высокій Коммиссаръ Г-нъ Хенри Сторкесъ (sir Henry Storks), созвавъ редовныя-тъ Іонійскы Парламентъ или соборъ, казалъ предъ него *отзорително слово*, на кое-то Прѣдсѣдатель-тъ Соборный реклъ че требувало да ся сочини и му ся даде единъ отвѣтъ, какъ-то е ставало и други пѣтъ. Но единъ двама отъ Соборъ-тъ ся исправили та казали че Лордъ Высокій-тъ Коммиссаръ немахъ никакое право да казва отворително слово на Соборъ-тъ, и че слѣдовательно Соборъ-тъ немахъ никака дѣлжность да му прави отвѣтъ. Това предложеніе като ся турнало на гласовы, рѣшило ся отъ сичкыя-тъ Соборъ че « Лордъ Высокій Коммиссаръ нема право да казва отворителны слова,

« предъ Соборъ-тъ, и соборъ-тъ не е длъженъ да му прави отвѣтъ:
« Защо право-то да казва отворителны слова, и да дава на народны-
« ты представители увѣдомленія за публичны-ты дѣла, има го
« *Предсѣдатель-тъ на республикѣ-тъ.* « Това станъло на
24 Февруаріа. А на утре Лордъ Высокій Коммисаръ съ вели-
кж-тъ си униформж облеченъ предсталъ на Соборъ-тъ и вручилъ
на Предсѣдатель-тъ му слѣдующе-то писмо:

« Понеже Соборъ-тъ, съ свое-то рѣшеніе на 24 текущаго,
« направилъ безчестіе на Н. П. Лорда Высокаго Коммисаря, пред-
« ставителя на Н. В. Царикж-тъ покровителникж на Іонійскж-тъ
« Державж;

« Понеже въ речено-то рѣшеніе Соборъ-тъ, съвсѣмъ не-
« правильно и противу-уставно, помянува *Предсѣдатель респуб-*
« *лики,* Саповникъ мечтателенъ, за кого-то Уставъ-тъ никакъ не
« говори;

« Негово Превосходительство извѣщава на Соборъ-тъ че
« речено-то му рѣшеніе съдържава начало противно на духъ-тъи
« на буквж-тъ на основателныя-тъ Уставъ | сея державы, про-
« тивно на обычая-тъ кой-то е былъ въ употребленіе отъ че-
« тыридесятъ години на самъ, противно на Соборныя-тъ регла-
« ментъ, кой-то е былъ потвержденъ отъ Лорда Высокаго Ком-
« мисаря, и кой-то не можаше да ся промѣни или претвори бе-
« зъ негово соизволеніе.

» Негово Превосходительство неможе да почете речено-то
» соборно рѣшеніе, освенъ като едно беззаконно, противу-уста-
» вно и поругателно дѣяніе, кое-то никога не бы можело да на-
» ма законны слѣдствія. »

Слѣдъ прочтеніе-то на това писмо, Лордъ-Высокій Комми-
саръ издалъ заповѣдь да ся отложи отваряніе-то на съборъ-тъ
до 10—22 Сентемврія.

Сега, като ся научать и тыя работы въ Англіѣж, калво ли

ще рече и какво ли ще рѣши и ще стори Англійско-то правителство за тыя такъ противящіяся Іонійцы? Желаетъ да не было нѣщо лошево, но много ми е страхъ да не зыме нѣкои строгы и попудителны за повинованіе мѣрky. Не така лесно остава ненаказаны Англія оныя, кои-то, като сж влѣзли ведигъжъ тѣй или онъ ѿ по рѣжж-тж ѿ, искать сетиѣ да ѿ ся не повинувать.

Въ вторж-тж Книжицѣ казахми че бѣ ся раздалъ слухъ какъ Самоскый Князь Іоаннъ Гика си далъ оставкж-тж отъ това Княжество, и че ставаше слово да ся назове и постави другы нѣкой на негово мѣсто. Казвамы и сега пакъ че реченый Гика кой-то наистинжъ ся оставилъ отъ Княжество-то, былъ названъ отъ Влахо-Молдавскаго Князя Александра Куза попечитель внутреннихъ дѣлъ Молдавіи, вмѣсто Василя Стурдза, кой-то си далъ оставкж-тж отъ тж-зи службж. Слѣдовательно, за да неостане по-вече безъ верховный начальникъ и островъ-тж Самосъ, Высока-та Порта опредѣли тыя дни за *Управитель* того острова прежняго Капу-Кехая Влашскаго, Г-на А. Милтіада брата Логотетова, догдѣ попататакъ види кого трѣба да назове и постави *Князь*. Колко-то мы знаемъ, Самосски-ти жители бѣхжъ довольно благодарни отъ Гиково-то правленіе. Дано быхжъ ся такожде възблагодарили и отъ новыя-тж си той-зи *Управитель*.

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ

Спорядъ послѣдны-ты Европейскы извѣстія, почтенный Лордъ Ковлей, за кого-то казахмы че ся върнжлъ на Лондрж отъ Виеннж, завърнжлъ ся уже и на Парисъ, и на 4/16 текущаго ся видѣлъ съ царя Наполеона. Що е говорилъ и що му сж рекли на Виеннж, върно не можемъ юще да знаемъ. Обаче вѣстникъ-тж *Белійская Независимость* пише че » Кометь Буолъ (Австрій-

» ский Понечатель иностранныхъ дѣлъ) отиравилъ ново окружа
 » письмо до Австрійскы-ты агенты при чужды-ты Державы, отъ
 » кое-то проиходи че за сичкы-ты висящы въпросы станю
 » между Комита Буола и Лорда Ковлея, безъ да стане обаче
 » никое предложіе отъ самъ и отъ вѣдь, и че Комитъ Буолъ
 » ся надѣе какъ Лордъ Ковлей, като си отхождалъ отъ Виеннъ
 » былъ е съвършено увѣренъ за примирятельны-ты чюзствія Ав-
 » стрійскаго Императора, и е щѣтъ да содѣствоза за съхранѣ-
 » ніе-то на миръ-тъ ако щѣ и Французскы-тъ Императоръ
 » да поднови добры-ты сношенія кои-то сж имали отъ
 » паредъ двѣ-ти царства. » Отъ другъ странъ, въ едно письмо пи-
 сано отъ Берлинъ до вѣстникъ-тъ *Нюа Хинзерскал Газета*
 па (23 Фѣвр.) 9 Марта, находимъ слѣдующы-ты точны (незна-
 емъ да ли и истинны) извѣстія за Лордъ Ковлево-то на Виеннъ
 » посланіе » едно основаніе за погодж е веке снечелено между
 » Франціѣ и Австріѣ и за това смы дѣлжны найпаче на Анг-
 » ліѣ. Англійско-то Правительство най-напредъ понесало отъ
 » Франціѣ да му каже точно кои и какви ѣ были жалованія-та
 » противу Австріѣ, и Франціѣ му показала че главныя-тъ пред-
 » метъ на жалованія-та ѣ были особли-ти трактати, кои-то Ав-
 » стріѣ имала съ Италійскы-ты Державы. Тогова Лордъ Ковлей
 » станѣлъ та отишѣлъ на Виеннъ за да ся пауче какво мысли и
 » Австріѣ за тыя работы. Австрійскыя-гъ кабинетъ ся показаль
 » че былъ готовъ да влѣзе въ погодж съ развѣжданіе-то на
 » речены-ты трактагы; не отхвърниль направо и предложіе-то
 » да ся замѣни Австрійско-го (въ Италіѣ) покровительство съ
 » общо Езропейско покровительство; искалъ само да му ся увар-
 » ди неограничено право-то що има да вѣззъ войствению въ
 » Пармско-то и въ Моденско то Воеводства кога бы ся слу-
 » ли мятежни движенія въ тыя воеводства. Слѣдъ тыя отстъпки
 » Австрійскы, Англіѣ положила на Парисъ нови старанія за при-

» миреніе, и имамы всякъ надеждъ че старанія-та и ще полу-
» чать успѣхъ. »

Какъ съ тѣя Англійскы старанія е съгласна и Пруссія, за
това мы казахмы нѣщо въ послѣдникъ-тъ Книжницъ; а и сега пакъ
казваме че спорядъ вѣстникъ-тъ *Прусійска Газета*, въ Прусій-
скія-тъ представителный съборъ на (25 февр.) 9 Марта Попе-
читель-тъ иностранныхъ дѣлъ Г-нъ Шийницъ казалъ слово, кое-
то премного възблагодарило слышатели-ты му, и въ кое-то то
онъ за съществующе-то разногласіе между Франціѣ и Австріѣ
реклъ, между други, тѣя рѣчи: « Предъ едно такова полити-
» тическо состояніе, Правителство-то не можаше ни единъ часъ
» да не доумѣе кой нѣтъ трѣба да държи и коѣкъ цѣль да голи
» Пруссія: то е да заздрави, на *Европейскы-ты трактаты*,
» *недокачаніе-то що имъ е длѣжно; на онова що съществува*
» *цѣль-тъ на придобиты-ты правдини; и слѣдователно на Ев-*
» *ропъ, миръ-ѣ.* Така-зи можаше да с единственна-та цѣль ко-
» ѣ-то Прусійско-то Правителство трѣбуване да гледа да по-
» лучи съ силкомъ-ты нему възможни средства. А понеже не е
» вързано ни отъ единъ странъ съ особенны задълженія, и понеже
» сношенія-та му съ силы-ты, кои-то ся най-много интересу-
» ватъ въ той-зи въпросъ, съ върло пріятелски, Прусійско-то
» Правителство ся находи въ най-пріятно-то положеніе за да
» даде и на двѣ-тъ страны, съ истж-тъ дѣйствиелность, свои-ты
» совѣты за да ся премирятъ и спогодятъ. Отъ исты-ты причини
» подвизасма, и истж-тъ цѣль гонящи Англіѣ, *коя-то е тѣсно съе-*
» *динена съ Прусіѣ*, присоединила е свои-ты старанія съ старанія-
» та на Прусійско-то Правителство, и какъ-то до нынѣ, така и отъ
» сега пататакъ двѣ-ти кабинети иматъ надеждъ, *коя-то ся е много*
» *увеличила тѣя дѣи, че желасма-та имъ цѣль ще да ся достига*
» не съ соединены-ты имъ старанія. »

Върху надежды-ты кои-то подавахъ за премиреніе Лордъ Ковліево-то на Віеннѣ посланіе и вышеречени-ти Англо-Прусійски старанія, напрясно дойдохъ тыя дни телеграфически извѣстія какъ, по предложеніе на Руссіи, щалъ да се отвори, на нѣкое прилично мѣсто у Европѣ, конгресъ Европейскы, гдѣ то да се развидятъ и рѣшатъ Франко-Австрійски-ти несогласія. На това Русійско предложенія се согласили и Англія, и Франція, и Пруссія, а най-сестигъ и сама Австрія, кое-то дава веке пълни надежды за премиреніе. Мѣсто-то на събраніето не е іоще източно извѣстно: едни показватъ Берлинъ, други Лондръ, а други пакъ съвсѣмъ неутрално мѣсто, като Брюксель и пр. Казватъ іоще че той конгресъ, за поскоро и по-направо сослашеніе, щалъ да се состави отъ самы-ты понечители иностранныхъ дѣлъ на различни-ты силы. Първи-ти за това извѣстія показахъ като че конгресъ-тъ щалъ да стане безъ Сардиніи; най-последни-ти обаче казватъ че, посредствомъ на Франціи, рѣшило се да се приеме въ него и Сардинія.

Испърво тукъ се почудихъ хора-та какъ Руссія се е рѣшила да стори речено-то предложеніе. Но като прегледамы добръ, находимъ доволны знаковы какъ и тя имала силы полезности за рѣшеніе-то на висящы-ты затрудненія. Уже нѣкои и други статіи на Рускы-ты вѣстници припознавахъ за лжжно развиджаніе-то и по-поправленіе-то на трактиты-ты отъ 1815 г., а особенно Русскій инвалидъ изражяваще желаніе да бы престанѣла веке Австрія да се мѣси въ дѣла-та на други-ти държавы послѣдно дойде извѣстіе и че князь Горчаковъ, фаворитъ императора Александра и сынъ или племянникъ Почетителя иностранныхъ дѣлъ Горчакова, отишълъ на Парисъ за едни особни работѣ, и че, спорядъ едно писмо отъ Берлинъ, истый князь Горчаковъ, като мнижлъ презъ Берлинъ, далъ писмо Русскому посланику Г-ну

Барону Будбергу, кое-то онъ съобщилъ Пруссійскому Поселителю Г-ну Шайнцу, и въ кое-то было писано » че Санкт-Петербургскы-тъ кабинетъ мыслилъ какъ миръ-тъ трѣба да ся съхрани неповредимъ, че былъ готовъ да подкрѣпи Англо-Пруссійскы-ты старанія, че принознавалъ за нужно да ся онаятъ неповредими Европейскы-ти трактаты, но че совѣтувалъ да ся разгледать особенны-ти Австрійскы соглашения съ малы-ты Италійскы державы. » Спорядъ това познава ся че и Руссія была съ-вѣмъ съгласна съ Англія и съ Пруссію на той-зи политическый въпросъ. Какъ да е да е, мы желаемъ да бы ся отворилъ по-скоро предложенъ-тъ конгресъ, за да бы ся и по-скоро рѣшили настоящы-те политическы затрудненія и бы ся умирилъ святъ-тъ, като да хване вече съкы тихо и спокойно да си върши и гле да работж-тъ.

Колко-то за Конференцій-тъ ради Влахо-Молдавскы-ты дѣла, едно телеграфическо извѣстіе казва че ся отворила на 10/22 текущаго, кое-то е и много вѣроятно, защо юще на (27 Фев.) 11 Марта Лордъ Малмесбюри бѣ казалъ на горниж-тъ Англійскж камарж че щяла да ся отвори слѣдъ единъ недѣль.

Лордъ Малмесбюри казалъ това по слѣдующія-тъ случай.

Вѣстникъ-тъ Таймсъ на (27 Февр.) 11 Марта обнародовалъ едно кузово писмо, съ кое-то онъ думалъ така :

« Мы Александръ-Іоаннъ 1-ый съ Божію благодать и съ волю »
« народнѣ князь Молдавіи и Влахиі, вѣмъ нашимъ поздравленіе и »
« благословеніе .

« Произвольно-то избраніе на двѣ-ты представителны Соборы »
« (Влашскы и Молдавскы) показаж насъ единогласно за Управ- »
« тель на едно-то и на друго-то Княжество, и това избраніе со- »
« едини престолъ-тъ Стефана Великаго съ престолъ-тъ Михаила »
« Храбраго . Възшедше на той-зи престолъ съ имя *Александръ-*

« *Іоаннъ І-ый*, мы почитамъ за первѣ нашу дѣлность да извѣс-
« тнѣ на Румуны-ты наши-ты чювствія, наши-ты намѣренія, и на-
« ше-то мнѣніе ... » и проч.

Иствѣ-тѣ день въ горнѣ-тѣ Англійскѣ камарѣ Контѣ Сант-
Германсѣ попыталъ Понечителя иностранныхъ дѣлъ Лордъ Малмес-
бюри, глаголющїи: « Понече въ това писмо той *дѣжентельно* че
« *лебія* ся парича *Александръ Іоаннъ І-ый* и объявлява че въз-
« лѣзѣ на престолѣ-тѣ съ силѣ-тѣ на народно-то избраніе, безѣ
« да говори за подтвержденіе-то си отъ Высокѣ-тѣ Портѣ, или за
« нейно-то черховно Господство, кѣс-то ся е формално припозна-
« ло отъ сичкы-ты Великы Силы събранія на Парисѣ презѣ мнѣж-
« даго Августа, мыслѣ че можѣ да попытамъ да ли е истино то-
« ва писмо. » А лордъ Малмесбюри му отговорилъ: « Това пис-
« мо и азѣ днесѣ първо го видѣхъ въ Таймса, и не ми е было
« проведено официално; а истино ли е или лѣжовно, за това днесѣ
« не ны е твърдѣ грѣжа. Спорядѣ ошѣз'-годишно-то соглашеніе Пор-
« та-та е свѣкалъ Силы-ты кон-то сѣ го подписали, за да офи-
« циятъ пѣкон-си случкы и пѣкон-си событія, кон-то сѣ станѣли
« отъ какѣ е влѣзѣ въ дѣйствіе Уставѣ-тѣ сочиненый отъ това
« Соглашеніе. *Нѣкон-си беззаконни, неправили и тому усе-*
« *таву противни дѣлїя* сѣ ся случили въ области-ти: Собрѣ-
« тѣ (конференція-та) ще да ги развиди и разсѣди, и ся надѣѣ
« че той ще може да ся събере до недѣлѣ. »

На това отгори Таймѣш пинѣ една дѣлѣ статїѣ, въ коѣ-то
като говори и разсѣжда много за той-зи Влахо-Молдавскый въпросѣ
пытася дали трѣба да ся развали това що е *беззаконно и проти-*
во-уставно станѣло въ дѣлѣ-тѣ Княжества, или не. Таймѣш и си-
чки-ти други вѣстници можѣтъ много да говорятъ за той-зи въ-
просѣ, но сама Конференція-та може да го рѣши. Нека почакамы
еще малко, и щемъ ся научи.

СТАТИСТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ

Г-нъ Дѣтеричъ, управитель на Берлинско-то статистическо заведение, наиселъ да смѣтне сичко-то народонаселеніе на земѣхъ-тѣхъ спорядъ най-точно-ты данны кон-то днесъ съществувать, и обнародивалъ произведеніе-то на смѣтки-ты си въ едно періодическо счисленіе *Lu communiation géographique, du docteur A. Petrmann.*

Той раздѣлилъ трудъ-тъ си, и слѣдовательно народонаселеніе-то земное, на три части, сирѣчь спорядъ страны-ты земли, спорядъ племена-та народны, и спорядъ вѣроисповѣданія-та имъ.

Полагаѣщи че сичко-то земно народонаселеніе е до 1,288 милліона души, показва че отъ тѣхъ, спорядъ племена-та народны,

522 милліона сѣхъ Монголи,

369 « « Кавкасіане,

200 « « Малайци (Индіане)

196 « « Еміони (Араби).

1 « « Американе.

спорядъ вѣроисповѣданія-та,

335 « были Христіане,

105 « « Іудеи,

600 « « Разны Асійскы вѣры,

160 « « Мохаметане,

209 « « Пагане (идолопоклонници).

Издатель-тъ на той-зи статический трудъ Г-нъ Докторъ Петерманъ, сочинилъ и едиѣхъ хартѣхъ, съ коѣхъ-то означава народонаселеніе-то и спорядъ различны-ты земли страны, и показва че вообщее то было най-гъсто, сирѣчь най-многочисленно, въ Кинѣ, въ Індіѣ, въ нѣкои-си Европійскы страны, и въ сѣверо-восточны-тъ край на Соединены-ты-Области Американскы, а въ другы-ты страны на земѣхъ-тѣхъ было малочисленно, и че слѣдователно имало на

земѣ-та мѣсто юще за нѣколко хіляды милліона. За доказаніе на това предложеніе той преводы нѣколко примѣры, като слѣдующы-ты.

Сичка-та Сѣверна Америка нема выше отъ около 36 милліона жители, сирѣчь едвѣмъ колко-то има сама Франція или Австрія. Сичка-та средня и полуденна Америка брѣ само 23 милліона души, кон-то сѣ по-малко и отъ населеніе-то на самъ Італіѣ. Европейска-та Руссія има выше отъ 60 милліона жители, сирѣчь почти толкова, колко-то имать Сѣверна-та и полуденна-та Америка, Австралія и Полуинсія наедно. — Населеніе-то на Лондрѣ е по-много отъ населеніе-то на сичкѣ Австраліѣ и на сички-ты островы Великаго Океана. Собственна-та Кина има сама по-много жители нежели сичка Америка, Австрія, и Африка наедно. Індіа има населеніе почти три пѣти толкова, колко-то сичкыя-тъ новый Свѣтъ.

УЧЕБНЫЙ ДНЕВНИКЪ

Сѣкы познава колко е полезно да ся пише по нѣкога и за състояніе-то на днешны-ты Българскы училища, защо училища-та сѣ най главно и най дѣйствиелно-то орудіе и средство, чрезъ коо-то могатъ да ся развиятъ умове-ти на наши-ты млади соотечественники, и да ся управятъ на единъ добръ и за отечество то полезенъ пѣтъ. А училище безъ добръ и способенъ учитель като тѣло безъ души, понеже отъ добрыхъ-тъ и способныхъ-тъ учитель зависи добро, скоро нравственно, побожно, и всякимъ образомъ полезно-то изученіе. Колко убо ся зарадвахмы да видимъ въ Французскыя-тъ тукашныя вѣстникъ *La presse d'Orient* да става слово за Софійско-то училище и да ся похвалява неговия-тъ добрый, способный и ревностный учитель Г-нъ Филаретовъ! Такви-зи добри учителя сѣ намъ много потребны на днешныя-тъ день, и быхмы ся премного зарадвали да чюемъ да казвать и за другы такыя Българскы учителя. За похвалѣ тѣхъ

и за добро на нѣшнѣ-тъ народѣ, мы быхмы ся даже помолити читателемъ да ны даватъ извѣстїя за такыва полезны намъ учителя, какъ-то и за состояніе-то и управленіе-то на тѣхны-ты и на другы-ты Българскы училища, за да ги помѣстѣмы въ страници-ты на Българскы-ты Книжници, кон-то сѣ какъ-то предобывавихмы, главно-то орудіе на народно-то просвѣщеніе. Така желаяхмы да ся увѣдомлявамы и да пишемъ и за оныя благородны и родолюбивы лица, к-и-то дѣломъ и словомъ помагать за учрежденіе и съхраненіе на Българскы народны училища, зашо какъ-то еѣкы добръ баща съ грижы всячески за въспитаніе-то и изученіе то на свои-ты чада, такъ и речени-ты лица, като ся грижатъ и жертвувать за въспитаніе-то и изученіе-то на тѣхны-ты мѣды соотечественници, кон-то сами не можтъ да ся грижатъ, достойно и праведно быхъ ся нарекли *отци общи на нѣшнѣ-тъ народѣ*.

Това като е тѣй, нека видимъ що е писалъ реченныя тѣ вѣстникъ за Софійско-то училище. То е писмо отъ Софія.

«Софія каже, пѣа отъ едикъ годныхъ и полныхъ едно българско училище за момчета. Ако и да е было отъ край въ добры условія положено за да ся зацържи и усѣбѣ, прегърнѣло е обаче нѣкой-си гоненія отъ самы ты оныя, конто требуване да го крѣпятъ и защищавать... Не щѣ да докачамъ лица, но знаино е отъ гдѣ происхождатъ тыя противности, и коя имъ е цель-та. Но съ сицкы-ты тыя гоненія и противности, училище-то съществува и напредува, а за това смы дѣлжнѣ на непрестаны-ты старанія на учитель-тъ му Г-на Філаретова. — До Октомвріа 1858-го лѣта былъ е обаче единъ недостатокъ въ ученіе-то ны: Поветхы нѣкой-си тукашны мысли, момнчета-та требуване да не знаѣтъ друга освенъ що ся отнеси до кѣцни-ты имъ руководія. Г-тъ Філаретовъ съ свои-ты неутомимы старанія усѣбѣ да донѣлѣи той-зи недостатокъ, и да отвори едно дѣвическо училище. За това той гевори първо съ *чорбаджіи-ти*, но тѣ не му дадохъ слухъ съ извиненіемъ че *нѣма пары*. Г-нъ Філаретовъ, кой то исканіе да направѣ добро-то не

за нѣкож личнж полезность, но отъ ревность за общѣ-тѣ ползж; и кой-то има почтъ и доверіе отъ сичкы-тѣ народъ и отъ сичкы-тѣ правы и просвѣщены люди, безъ да отслабне никакъ отъ искоматаніе то на чорбаджіи-ты, представи си намѣреніе-то на единъ богатъ Българинъ сего града, и Господство му, подражая примѣръ-тѣ на Г.Г. Денкооглу и Симоновичъ, сонзволн да стане предстатель на дѣвическо-то училище, и ся обѣща да му илѣца сичкы-ты потребны изживенія и разпоскы. Отворися убо и това училище бѣ единъ особнж кѣшж, и всяка челядь безъ различіе може да си проводи дѣца-та да ся учать *безъ пары*. За учителькѣх доведесе една жена, отъ Сонѣтъ село Філіпполскаго округа, к-я-то има доста ученіе колко-то за сега, и тѣя жена управлиза ученіе-то подъ надзирательство-то Г-на Філаретова. До днесь има да сѣ дошли до 105 момичета ученици, и слѣдъ малко ще дойдѣтъ юще толкова.

— Много сме благодарни наистинж реченому предстателю сего училища, кой-то. смиренномудръ колко-то и благодѣтеленъ, иска да крѣпе имя-то си отъ оныя кон-то благодѣтельствува. Благодарни сме т-кожде Г-ну Філаретову, кой-то, отъ ревность побуждаемъ и отъ особнж снособность помагаемъ, успеъ за малко время да надвесе сичкы-ты затрудненія и дазакѣни невѣжество-то съ любовь-тѣ кѣмъ ученіе-то. «

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ.

Видѣхмы и двѣ-тѣ новопзданы книжки, за кои-то помняхмы въ книжевные-тѣ дневникъ на послѣднѣ-тѣ Книжницѣ, сирѣчь единъ *Краткѣх Българскѣх Грамматикѣх* отъ Г-на Теодора Т. Хрулева, и единъ *Француско-Българскы Разговорѣ* отъ Г-ни Анастасія П. Грамматескаго; а за дадемъ читателемъ нѣкое понятие за тѣхъ, помыслихмы да кажемъ тука двѣ три рѣчи.

1. *Грамматика-та* ся составлява отъ стр. 76 отъ кои-то пѣ-

рвы-ты двѣ обѣмать *предисловіе-то*, а други-ты Грамматическы-ты изложенія и правила. Нѣкъ ихъ описва въ кратцѣ самъ сочинитель-тъ говоря въ предисловіе-то:

» Приносямъ на Българско-то юношество настоящъ-тъ Българскъ Грамматикъ, коя-то съставихъ повечъ за взаимны-тъ училища, гдѣ-то ученицы-те въ осмы-а класъ начинаватъ да учатъ тажъ преподава-тъ весма потребнъ наукъ. Правила-та съставихъ на въпросъ и отвѣтъ и за по лесно разумѣніе на ученицы-те, и употребихъ слогъ, коко-то можихъ *простъ и разумителенъ*. Членове-те писахъ отдѣлно, но соединени съ чертицъ, за да разумѣватъ начинащ-те ученицы съ коижъ рѣчь да ги изговарѣтъ. За мъжкій-а родъ употребихъ членъ *тъ и-а* по-легкъ на языка, за други-те родове *та. то*. А за множественно-то число, за мъжкій-а родъ *те*, за женскій-а *тъ*, а за средній-а *та*.

Какъ-то съкъ види, слогъ-тъ Г-на Хрулева е наистинъ *простъ и разумителенъ*, мы ще приложимъ чи е и доста *гладкъ и сладкъ*. Правописаніе-то му е такожде вообщѣ доста право, но частно нѣгдѣ-си и грѣши или неволио или и произволеніемъ. Така мы не разумѣвали отличія-та що направилъ между членъ-тъ мъжкій (пише паче мъжскій) единственнаго числа *тъ и-а*, и между членъ-тъ множественнаго числа *те* за мъжкыя-тъ родъ а *тъ* за женскыя-тъ. *Тъ* наистинъ въ славянскъ-тъ Грамматикъ е женско мѣстоименіе, по въ двойно число а не *множественно*, а *те* го нема никакъ въ Славянскъ-тъ Грамматикъ. Мы расправихмы довольно въ нашии Писма за Българско-то правописаніе що е *тъ* и що е *те*, и немамы нужды да повтарямы тука. Такожде доказахмы пространно тамъ и че самъ истинный и правильный членъ мъжскый за единственно число е старото Българско мѣстоименіе *тъ*, и че-а нема никакое существованіе, развѣ това че крайныя-тъ безгласный *ъ* на имя-то, на пр. *человѣкъ* кога му ся приложи членъ *человѣкъ-тъ*, измѣнявася на гласенъ и ся произноси като *а*.

II Колько-то за Г-нъ Гранитскіевъ-тъ книгъ, тѣ нема предисловіе. а ся съставлява отъ 68 страници, отъ кон-то въ първы-ты 21 ся описвать Французскы-ты буквы и тѣхны-ты произношенія, а въ слѣдующы-ты 7 (21-27) ся излагать пѣкон-си *приятелски фрази* или изреченія; отъ стр. 28 до 59 сж парѣждамъ 11 *приятелски разговоры*, а отъ тамъ до края-тъ ся прилага единъ *разговоръ на мртвы-тыя*, отъ Французскаго писателя Фенелона, между Римскы-ты Императоры Антоніна пія и Марка Аврелія врьху това че *триба да любилимъ отечество-то си по вѣче отъ Фамиліѣ-та си*. Освѣтъ послѣдній-тъ той-зи разговоръ, друго все що съдържава тая книга, Г-нъ Гранитскій го писалъ 1^о на Французскы съ Французскы слова, 2^о на Французскы съсъ Българскы слова, а 3^о го привелъ на Българскы. Любопытно е че сочинитель-тъ въ-повсѣ-то си разговоры представя себя си да отговаря на въпросы-ты, и даже говори не малко самъ за себе си, спрѣчь кѣдѣ ходилъ, какво правилъ, що прави, и що има да прави. Въ единъ разговоръ казва че ималъ намѣреніе да издаде по Французскы и по Българскы *свое-то плетуваніе по Българійѣ*, гдѣ-то щялъ да пише *врьху много Българскы въпросы, особно врьху поведеніе-то на пѣкои Търновци, Котлянцы, Пловдивцы, и прочая*. А въ 7-ия-тъ разговоръ пише врьху Българскій-тъ (1) языкъ, кой-то ся каже, дѣли на различни наречія, отъ кон-то помянува само *Балканско-то* като главно, и Македонско-то, показва пѣкоимъ си разликъ между тыя двѣ-ты, и описва правописаніе-то на първо-то.

Мы не ще ся простремъ по на дѣлго за тыя книги, защо и двѣ-тъ сж първоначалны и стихійны, и не пріемать критикъ.

(1) Тѣй пишъ: Господство му сякога члещъ-тъ, на пр. *ѣмъ, гърмѣе ѣмъ, чловѣкъ-ѣтъ, мой-ѣмъ*.

Въ Цариградѣ 30 Марта 1859

сочинитель-тъ
Г. Кръстьевичъ.